

Briselē, **XXX**.
[...](2021) **XXX** draft

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Pētniecībai, izstrādei un inovācijai piešķiramā valsts atbalsta nostādnes

IEVADS

1. Lai novērstu to, ka valsts subsīdijas rada vai draud radīt konkurences traucējumus iekšējā tirgū un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, Līguma par Eiropas Savienības darbību ("Līgums") 107. panta 1. punktā ir noteikts princips, ka valsts atbalsts ir aizliegts. Tomēr atsevišķos gadījumos šāds atbalsts var būt saderīgs ar iekšējo tirgu, pamatojoties uz Līguma 107. panta 2. un 3. punktu.
2. Šajās nostādnēs ir sniegti norādījumi, pamatojoties uz saderības novērtējumu, kuru Komisija veikusi attiecībā uz atbalstu, kas paredzēts pētniecības, izstrādes un inovācijas veicināšanai saskaņā ar Līguma 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu. Saskaņā ar Līguma 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalsta pasākumu var atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja ir izpildīti divi nosacījumi, no kuriem viens ir pozitīvs un otrs – negatīvs. Pozitīvais nosacījums paredz, ka atbalstam ir jāveicina saimnieciskās darbības attīstība. Negatīvais nosacījums paredz, ka atbalstam nedrīkst būt tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm.
3. Lai gan ir vispāratzīts, ka tirgi, kuros valda konkurence, parasti rada efektīvus rezultātus attiecībā uz cenām, produkciju un resursu izmantošanu, pastāvot tirgus nepilnībām¹, var būt nepieciešama valsts iejaukšanās nolūkā sekmēt vai stimulēt tādu konkrētu saimniecisko darbību attīstību, kuras bez šāda atbalsta neattīstītos vai arī neattīstītos tādā pašā tempā vai ar tādiem pašiem nosacījumiem, un tādējādi veicināt gudru, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi. Pētniecības, izstrādes un inovācijas kontekstā tirgus nepilnības var rasties, piemēram, tāpēc, ka tirgus dalībnieki ne vienmēr obligāti vai vismaz brīvprātīgi ņem vērā plašāku pozitīvo ietekmi uz Eiropas ekonomiku, pozitīva ekonomiskā rezultāta sasniegšanu uzskata par pārmērīgi riskantu un tādēļ bez valsts atbalsta pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības veic tādā līmenī, kas sabiedrības interešu ziņā ir pārāk zems. Tāpat bez valsts atbalsta pētniecības, izstrādes un inovācijas projektiem varētu būt nepietiekama piekļuve finansējumam asimetriskas informācijas dēļ vai rasties uzņēmumu savstarpējās koordinācijas problēmas.
4. Tādēļ valsts atbalsts var būt nepieciešams, lai palielinātu pētniecību, izstrādi un inovāciju situācijā, kad tirgus pats nespēj dot efektīvu iznākumu, un tādējādi veicinātu konkrētu saimniecisko darbību attīstību. Lai nodrošinātu, ka noteikumi jau iepriekš neparedz, kuri pētniecības virzieni radīs jaunus produktu, procesu un pakalpojumu risinājumus, un netraucētu tirgus dalībnieku centienus pat augsta riska apstākļos izstrādāt inovatīvus tehnoloģiskos risinājumus, pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta nostādnes attiecas uz visām tehnoloģijām, nozarēm un sektoriem. Turklāt saskaņā ar pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta nostādnēm sniegtā atbalsta mērķis ir nodrošināt Eiropas ekonomikas atveseļošanu pēc Covid-19 uzliesmojuma. Turklāt pētniecībai, izstrādei un inovācijai sniegtais atbalsts, visticamāk, nodrošinās plašāku pozitīvu ietekmi, ne tikai ieguvumus vienīgi atbalsta saņēmējam.
5. Valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai var, piemēram, nodrošināt pozitīvu ietekmi, kas minēta Komisijas paziņojumā "Eiropas zaļais kurss"², kurā Komisija ir uzsvērusi, ka "Eiropas zaļā kursa mērķu īstenošanā izšķirīga nozīme ir jaunām

¹ Termins "tirgus nepilnība" attiecas uz situācijām, kurās tirgi, ja tie atstāti pašplūsmā, diez vai radīs efektīvu rezultātu.

² Komisijas paziņojums "Eiropas zaļais kurss", COM(2019) 640 final, 11.12.2019.

tehnoloģijām, ilgtspējīgiem risinājumiem un revolucionārai inovācijai. Lai nezaudētu savas konkurences priekšrocības tīro tehnoloģiju jomā, ES ir plaši jāizvērs jaunu tehnoloģiju ieviešana un demonstrējumi visās nozarēs un vienotajā tirgū, lai tādējādi veidotu jaunas inovatīvas vērtības ķēdes”.

6. Nesen pieņemtajā paziņojumā par EPT³ pētniecība un inovācija minēta kā nozīmīgs Eiropas atlabšanas virzītājspēks, kas paātrinās zaļo un digitālo pārkārtošanos un stiprinās Eiropas konkurētspēju. Paziņojuma mērķis ir palielināt Eiropas pētniecības un inovācijas sistēmas efektivitāti, izcilību un ietekmi un stiprināt inovācijā balstītu konkurētspēju. Šajā kontekstā svarīgi ir arī veicināt tehnoloģisko neatkarību galvenajās stratēģiskajās jomās (piemēram, tādās jomās kā mākslīgais intelekts un dati, mikroelektronika, kvantiskā datošana, 5G, akumulatori, atjaunīgie energoresursi, ūdeņradis, nulles emisijas un viedā mobilitāte u. c.), vienlaikus atbalstot atvērtu stratēģisko patstāvību. Šajā nolūkā Komisija ierosināja, ka dalībvalstīm ir no jauna jāapstiprina pētniecības un izstrādes investīciju mērķrādītājs 3 % no ES IKP⁴ un tas jāatjaunina, atspoguļojot ES jaunās prioritātes, ieskaitot jaunu publiskā sektora mērķrādītāju 1,25 % no ES IKP, kas dalībvalstīm, koordinējoties ES līmenī, jāsasniedz līdz 2030. gadam, lai piesaistītu un stimulētu privātās investīcijas.
7. Turklāt valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai var nodrošināt arī pozitīvo ietekmi, kas minēta paziņojumā “Eiropas digitālās nākotnes veidošana”⁵ un paziņojumā “Eiropas Datu stratēģija”⁶. Pirmajā no minētajiem paziņojumiem teikts, ka ir jānodrošina, lai “digitālie risinājumi palīdz Eiropai virzīties uz digitālo pārveidi, kas darbojas cilvēku labā, respektējot [Eiropas] vērtības”.
8. Paziņojumā “MVU stratēģija ilgtspējīgai un digitālai Eiropai”⁷ Komisija atzinusi, ka “konkurētspējīga ilgtspējība ir Eiropas nākotnes pamatprincips. Lai panāktu klimatneitrālu, resursefektīvu un elastīgu digitālo ekonomiku, visi MVU ir jāstimulē mainīties. Šai pārejai uz ekonomiski, vidiski un sociāli ilgtspējīgāku Eiropu jāiet roku rokā ar pāreju uz digitalizāciju. Lai to panāktu un attīstītu plaukstošu MVU ekonomikas slāni, kā arī sniegtu izaugsmes iespējas tiem MVU, kuri vēlas izvērst darbību, ļoti svarīgi ir īpaši pielāgoti pasākumi. Lai izveidotu MVU piemērotu uzņēmējdarbības un inovācijas infrastruktūru, ir vajadzīgi ES mēroga ieguldījumi.”
9. Jaunajā Eiropas industriālajā stratēģijā⁸ ir minēts, ka ir vajadzīga “tāda Eiropas industriālā politika, kuras pamatā ir konkurence, atvērti tirgi, pasaules klases pētniecība un tehnoloģijas un spēcīgs vienotais tirgus, kurā ir izskausti šķēršļi un samazināta birokrātija”. Eiropai “jāvairās no mānīgajiem protekcionisma vai tirgus izkropļojumu risinājumiem un tomēr nav jābūt naiviem negodīgas konkurences priekšā”. Stratēģijā ir atzīts, ka “vairāk investējot pētniecībā, inovācijā, resursu izmantojamībā un pasaules klases infrastruktūrā, raitāk sekmēsies jaunu ražošanas procesu izstrāde un ar tiem saistīto darbvietu radīšana”.

³ Komisijas paziņojums “EPT — pētniecības un inovācijas jaunā ēra”, COM(2020) 628 final, 30.9.2020.

⁴ Šis mērķrādītājs tika apstiprināts Padomes 2020. gada 1. decembra secinājumos (Konkurētspēja).

⁵ Komisijas paziņojums “Eiropas digitālās nākotnes veidošana”, COM(2020) 67 final, 19.2.2020.

⁶ Komisijas paziņojums “Eiropas Datu stratēģija”, COM(2020) 66 final, 19.2.2020.

⁷ Komisijas paziņojums “MVU stratēģija ilgtspējīgai un digitālai Eiropai”, COM(2020) 103 final, 10.3.2020.

⁸ Komisijas paziņojums “Jauna Eiropas industriālā stratēģija”, COM(2020) 102 final, 10.3.2020.

1. PIEMĒROŠANAS JOMA UN DEFINĪCIJAS

1.1. Piemērošanas joma

10. Šajās nostādnēs izklāstītie principi attiecas uz valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai visās nozarēs, uz kurām attiecas Līgums. Līdz ar to tās ir piemērojamas tām nozarēm, uz kurām attiecas īpaši Savienības noteikumi par valsts atbalstu, ja vien šie īpašie noteikumi neparedz citādi.
11. Savienības finansējums, ko centralizēti pārvalda Savienības iestādes, aģentūras, kopuzņēmumi vai citas struktūras un kas nav tiešā vai netiešā dalībvalstu kontrolē⁹, nav uzskatāms par valsts atbalstu. Ja šāds Savienības finansējums tiek kombinēts ar valsts atbalstu, tad, lai noteiktu, vai ir ievērotas paziņošanas robežvērtības un atbalsta maksimālās intensitātes un vai — šo nostādņu kontekstā — tām ir jāpiemēro saderības novērtējums, vērā tiks ņemts tikai valsts atbalsts.
12. Šo nostādņu darbības jomā nav iekļauts pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts grūtībās nonākušiem uzņēmumiem, kuru definīcija šo nostādņu nozīmē sniegta Kopienas pamatnostādnēs par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai¹⁰ (ievērojot grozījumus vai aizstājošos aktus).
13. Novērtējot pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu saņēmējam, uz kuru attiecas neizpildīts atbalsta atgūšanas rīkojums, kas izdots pēc iepriekšēja Komisijas lēmuma, ar kuru atbalsts atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar iekšējo tirgu, Komisija ņems vērā atbalsta summu, kas vēl ir jāatgūst¹¹.

1.2. Atbalsta pasākumi, uz kuriem attiecas šīs nostādnēs

14. Komisija ir noteikusi virkni pētniecības, izstrādes un inovācijas pasākumu, kuriem piešķirts valsts atbalsts īpašos apstākļos var būt saderīgs ar iekšējo tirgu:
 - (a) **atbalsts pētniecības un izstrādes projektiem**, kuros pētniecības projekta atbalstāmā daļa ietilpst fundamentālo pētījumu un lietišķo pētījumu kategorijās, no kuriem pēdējos var iedalīt rūpnieciskos pētījumos un eksperimentālā izstrādē¹². Šāds atbalsts galvenokārt ir vērsts uz tirgus nepilnību, kas saistīta ar pozitīvu ārējo ietekmi jeb pozitīvām eksternalitātēm (zināšanu tālāknodešanu), bet tas varētu arī novērst tirgus nepilnību, ko rada nepilnīga vai asimetriska informācija vai (galvenokārt sadarbības projektos) koordinācijas trūkums;
 - (b) **atbalsts** pētniecības un izstrādes projektu **priekšizpētei** palīdz pārvarēt tirgus nepilnību, kas primāri saistīta ar nepilnīgu un asimetrisku informāciju;
 - (c) **atbalsts pētniecības infrastruktūras būvniecībai un modernizācijai** galvenokārt pievēršas tirgus nepilnībai, kas izriet no koordinācijas grūtībām, kā arī no nepilnīgas un asimetriskas informācijas. Revolucionārai pētniecībai arvien vairāk ir vajadzīga augstas kvalitātes pētniecības infrastruktūra, jo tā piesaista pasaules labākos prātus un ir vitāli nozīmīga, piemēram, informācijas un komunikācijas

⁹ Ieskaitot finansējumu, kas sniegts programmas “Apvārsnis Eiropa” vai programmas “Digitālā Eiropa” satvarā.

¹⁰ Komisijas paziņojums “Kopienas pamatnostādnēs par valsts atbalstu grūtībās nonākušu uzņēmumu glābšanai un pārstrukturēšanai” (OV C 244, 1.10.2004., 2. lpp.).

¹¹ Skatīt Pirmās instances tiesas 1995. gada 13. septembra spriedumu apvienotajās lietās T-244/93 un T-486/93 *TWD Textilwerke Deggendorf GmbH/Komisija*, ECLI:EU:T:1995:160.

¹² Komisija uzskata par lietderīgu saglabāt atšķirīgas pētniecības un izstrādes darbību kategorijas neatkarīgi no tā fakta, ka šīs darbības var notikt saskaņā ar interaktīvu modeli, nevis lineāru modeli.

tehnoloģijām un svarīgām pamattehnoloģijām¹³. Augstas sākotnējo investīciju izmaksas, kas saistītas ar modernu zinātnisko iekārtu un aprīkojuma iegūvi galvenokārt zinātnieku vajadzībām pētniecības agrīnajā posmā, vajadzīgā finansējuma atrašanu tirgū nereti padara neiespējamu;

- (d) **atbalsts tehnoloģiju infrastruktūras būvniecībai un modernizācijai** galvenokārt pievēršas tirgus nepilnībai, kas izriet no nepilnīgas un asimetriskas informācijas vai no koordinācijas trūkuma. Modernas tehnoloģiju infrastruktūras izveide vai modernizācija ir saistīta ar augstām sākotnējo investīciju izmaksām, kas apvienojumā ar neskaidrību par klientu bāzi var apgrūtināt piekļuvi finansējumam;
- (e) **atbalsts inovācijas darbībām** ir galvenokārt vērsts uz tirgus nepilnībām, kas saistītas ar pozitīvu ārējo ietekmi jeb pozitīvām eksternalitātēm (zināšanu tālāknodošanu), koordinācijas grūtībām un — mazākā mērā — ar asimetrisku informāciju. Attiecībā uz maziem un vidējiem uzņēmumiem (“MVU”) šādu inovācijas atbalstu var piešķirt patentu un citu nemateriālu aktīvu iegūšanai, apstiprināšanai un aizsargāšanai, augsti kvalificēta personāla norīkošanai, kā arī tādu inovācijas konsultāciju un atbalsta pakalpojumu iegādei kā pakalpojumi, kurus piedāvā pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas, pētniecības infrastruktūras, tehnoloģiju infrastruktūras vai inovācijas kopas. Turklāt, lai mudinātu lielus uzņēmumus sadarboties ar MVU procesa un organizatoriskās inovācijas darbībās, var atbalstīt arī izmaksas, kas rodas gan MVU, gan lieliem uzņēmumiem par šādām darbībām;
- (f) **atbalsts inovācijas kopām** ir vērsts uz tādu tirgus nepilnību novēršanu, kas saistītas ar koordinācijas problēmām, kuras kavē kopu veidošanos un ierobežo mijiedarbību un zināšanu plūsmas kopu ietvaros un to starpā. Valsts atbalsts šo problēmu varētu palīdzēt atrisināt, pirmkārt, atbalstot investīcijas atvērtās un kopīgās inovācijas kopu infrastruktūrās un, otrkārt, ne vairāk kā desmit gadu garumā atbalstot kopu darbību, lai uzlabotu sadarbību, tīklošanos un mācības. Maksai, ko iekasē par inovācijas kopas kompleksu izmantošanu un dalību inovācijas kopas darbā, jāatbilst tirgus cenai vai jāatspoguļo izmaksas (ieskaitot samērīgu uzcenojumu). Lai sekmētu inovācijas kopas kompleksu pieejamību vai dalību inovācijas kopas darbā, piekļuvi var nodrošināt par samazinātām cenām saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem, kas piemērojami inovācijas kopas sniegto pakalpojumu izmantotājiem.

15. Dalībvalstīm saskaņā ar Līguma 108. panta 3. punktu jāpaziņo par pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu, izņemot pasākumus, kas atbilst nosacījumiem, kuri izklāstīti Grupu atbrīvojuma regulā, ko Komisija pieņēmusi saskaņā ar 1. pantu Padomes Regulā (ES) 2015/1588¹⁴.

¹³ Svarīgas pamattehnoloģijas ir definētas un noteiktas Komisijas paziņojumā “Eiropas stratēģija par svarīgām pamattehnoloģijām — tilts uz izaugsmi un nodarbinātību”, COM(2012) 341 final, 26.6.2012.

¹⁴ Padomes Regula (ES) 2015/1588 (2015. gada 13. jūlijs) par to, kā piemērot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu attiecībā uz dažu kategoriju valsts horizontālo atbalstu (OV L 248, 24.9.2015., 1. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Padomes 2018. gada 26. novembra Regulu (ES) 2018/1911 (OV L 311, 7.12.2018., 8. lpp.).

16. Šajās nostādnēs ir izklāstīti saderības kritēriji pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta shēmām un individuālam atbalstam, uz ko attiecas paziņošanas prasība un kas jānovērtē, pamatojoties uz Līguma 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu¹⁵.

1.3. Definīcijas

17. Šajās nostādnēs piemēro šādas definīcijas:

- (a) **“ad hoc atbalsts”** ir atbalsts, ko piešķir, neizmantojot atbalsta shēmu;
- (b) **“atbalsts”** ir jebkurš pasākums, kas atbilst Līguma 107. panta 1. punktā noteiktajiem kritērijiem;
- (c) **“atbalsta intensitāte”** ir bruto atbalsta summa, kas izteikta procentos no attiecināmajām izmaksām, pirms ir atskaitīti nodokļi vai citas maksas; Ja piešķirtais atbalsts nav dotācija, atbalsta apjomu izsaka dotācijas ekvivalentā. Vairākās daļās izmaksājamu atbalstu diskontē līdz tā vērtībai piešķiršanas dienā. Procentu likme, kas izmantojama šajā nolūkā, ir diskonta likme¹⁶, kura ir piemērojama piešķiršanas dienā. Atbalsta intensitāti aprēķina katram atbalsta saņēmējam;
- (d) **“atbalsta shēma”** ir ikviens dokuments, uz kura pamata bez papildu īstenošanas pasākumiem var piešķirt individuālu atbalstu uzņēmumiem, kas attiecīgajā dokumentā ir definēti vispārīgā un abstraktā veidā, un ikviens dokuments, uz kura pamata vienam vai vairākiem uzņēmumiem var piešķirt atbalstu, kas nav saistīts ar konkrētu projektu;
- (e) **“lietišķie pētījumi”** ir rūpnieciskie pētījumi, eksperimentālā izstrāde vai to abu kombinācija;
- (f) **“nesaistītu pušu darījuma princips”** nozīmē, ka starp līgumslēdzējām pusēm veikta darījuma nosacījumi neatšķiras no tiem, kādi tiktu noteikti starp neatkarīgiem uzņēmumiem, un ka nepastāv nekāda slepena noruna. Jebkurš darījums, kas noslēgts atklātas, pārredzamas un nediskriminējošas procedūras rezultātā, tiek uzskatīts par atbilstošu nesaistītu pušu darījuma principam;
- (g) **“atbalsta piešķiršanas diena”** ir diena, kurā saņēmējam saskaņā ar piemērojamo valsts tiesisko regulējumu tiek nodotas juridiskās tiesības saņemt atbalstu;
- (h) **“digitalizācija”** ir inovatīvu digitālo tehnoloģiju un/vai risinājumu ieviešana nolūkā uzlabot un/vai modernizēt procesus, produktus vai pakalpojumu funkcionalitāti;
- (i) **“patiesa sadarbība”** ir sadarbība vismaz divu neatkarīgu pušu starpā ar mērķi apmainīties ar zināšanām un tehnoloģiju vai sasniegt kopīgu mērķi, balstoties uz darba dalīšanu, kad puses kopīgi nosaka sadarbības projekta tvērumu, piedalās tā īstenošanā un dala tā riskus, kā arī rezultātus. Viena vai vairākas puses var uzņemt projekta pilnas izmaksas un tādējādi atbrīvot pārējās puses no projekta

¹⁵ Kritēriji, pēc kuriem analizē tāda valsts atbalsta saderīgumu ar iekšējo tirgu, kura mērķis ir sekmēt, ka tiek īstenoti svarīgi projekti visas Eiropas interesēs, tostarp pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta saderīgumu ar iekšējo tirgu, ko novērtē, pamatojoties uz Līguma 107. panta 3. punkta b) apakšpunktu, ir noteikti atsevišķā Komisijas paziņojumā.

¹⁶ Skatīt Komisijas paziņojumu par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu, OV C 14, 19.1.2008., 6.–9. lpp.

finanšu riskiem. Līgumpētījumus un pētniecības pakalpojumu sniegšanu neuzskata par sadarbības formām;

- (j) **“ekskluzīvā izstrāde”** ir tādu pētniecības un izstrādes pakalpojumu publisks iepirkums, no kuriem visi ieguvumi nonāk vienīgi līgumslēdzējas iestādes vai līgumslēdzēja īpašumā un kuras tā var izmantot savu darbību veikšanai ar nosacījumu, ka tā pilnībā atlīdzina pakalpojumu sniedzējiem;
- (k) **“eksperimentālā izstrāde”** ir esošo zinātnisko atziņu, tehnoloģisko, darījumdarbības un citu relevantu zināšanu un prasmju apgūšana, kombinēšana, veidošana un izmantošana nolūkā izstrādāt jaunus vai uzlabotus produktus, procesus vai pakalpojumus, tostarp jaunus vai uzlabotus digitālos produktus, procesus vai pakalpojumus, jebkurā jomā, industrijā vai nozarē¹⁷. Tajā var ietilpt arī, piemēram, darbības, kuru mērķis ir jaunu produktu, procesu vai pakalpojumu konceptuāla definēšana, plānošana un dokumentēšana. Eksperimentālā izstrāde var ietvert jaunu vai uzlabotu produktu, procesu vai pakalpojumu prototipu izgatavošanu, demonstrējumus, pilotprojektus, testēšanu un validēšanu vidē, kas atspoguļo reālus darbības apstākļus, un tās galvenais mērķis ir tehniski uzlabot produktus, procesus vai pakalpojumus, kuri vēl nav pietiekami nostabilizējušies. Tā var ietvert tāda komerciāli izmantojama prototipa izgatavošanu vai pilotprojekta izstrādi, kurš ir gala komercprodukts un kura ražošana ir pārāk dārga, lai to izmantotu vienīgi demonstrējumu un validēšanas vajadzībām. Eksperimentālā izstrāde neietver rutīnas vai regulāras izmaiņas, kas skar esošos produktus, ražošanas līnijas, ražošanas procesus, pakalpojumus un citas notiekošās darbības, pat ja minētās izmaiņas nes uzlabojumus;
- (l) **“priekšizpēte”** ir projekta potenciāla izvērtējums un analīze, kuru mērķis ir atbalstīt lēmumu pieņemšanas procesu, proti, objektīvi un racionāli atklāt projekta stiprās un vājās puses, izdevības un apdraudējumus, kā arī apzināt resursus, kas nepieciešami, lai projektu īstenotu, un galu galā viest skaidrību, kādas ir izredzes, ka projekts izdosies;
- (m) **“pilnīga piešķiršana”** nozīmē to, ka pētniecības organizācija, pētniecības infrastruktūra vai publiskā iepirkuma veicējs gūst visu saimniecisko labumu no intelektuālā īpašuma tiesībām, proti, saglabā tiesības tās neierobežoti izmantot, jo sevišķi īpašumtiesības un licencēšanas tiesības. Tas var būt arī gadījums, kad pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra (proti, publiskā iepirkuma veicējs) nolemj noslēgt vēl citus līgumus, kas skar šīs tiesības, tostarp par to licencēšanu sadarbības partnerim (proti, uzņēmumiem);
- (n) **“fundamentālie pētījumi”** ir eksperimentālais vai teorētiskais darbs, ko primāri veic, lai iegūtu jaunas zināšanas par lietām un parādībām, neparedzot nekādu tiešu komerciālu lietojumu vai izmantošanu;
- (o) **“dotācijas bruto ekvivalents”** ir atbalsta apjoms, ja tas tiktu piešķirts dotācijas formā, pirms ir atskaitīti nodokļi vai citas maksas;
- (p) **“augsti kvalificēts personāls”** ir darbinieki, kam ir augstākā izglītība un vismaz piecu gadu ilga relevanta profesionālā pieredze, kas var ietvert arī mācības doktorantūrā;

¹⁷ Attiecas arī uz digitālajām industrijām un tehnoloģijām, piemēram, superdatošanu, kvantu tehnoloģijām, blokķēdes tehnoloģijām, mākslīgo intelektu, kiberdrošību, lielajiem datiem un mākoņtehnoloģijām.

- (q) **“individuāls atbalsts”** ir atbalsts, ko piešķir ārpus atbalsta shēmām, un paziņojami atbalsta piešķirumi, kuru pamatā ir kāda atbalsta shēma;
- (r) **“rūpnieciskie pētījumi”** ir plānveida pētījumi vai nozīmīgs izpētes darbs ar mērķi iegūt jaunas zināšanas un prasmes jaunu produktu, procesu vai pakalpojumu izstrādei vai jau esošo produktu, procesu vai pakalpojumu būtiskai uzlabošanai jebkurā jomā, industrijā vai nozarē, un te ietilpst arī jauni vai uzlaboti digitālie produkti, procesi un pakalpojumi¹⁸. Tie ietver sarežģītu sistēmu sastāvdaļu radīšanu un var ietvert prototipu veidošanu laboratorijas vidē vai vidē, kurā tiek simulētas saskarnes ar pastāvošām sistēmām, kā arī pilotlīniju radīšanu, kad tas nepieciešams rūpnieciskajiem pētījumiem un jo īpaši nepatentētu tehnoloģiju validēšanai;
- (s) **“inovācijas konsultāciju pakalpojumi”** ir konsultācijas, palīdzība vai mācības zināšanu pārneses, nemateriālo aktīvu iegūšanas, aizsardzības un izmantošanas jomā, vai standartu un noteikumu, kuros tie iekļauti, lietošanas jomā, kā arī konsultācijas, palīdzība vai mācības inovatīvu digitālo tehnoloģiju un risinājumu ieviešanas vai izmantošanas jomā;
- (t) **“inovācijas kopas”** ir neatkarīgu personu (arī novatorisku jaunuzņēmumu, mazu, vidēju un lielu uzņēmumu, kā arī pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizāciju, pētniecības infrastruktūru, tehnoloģiju infrastruktūru, digitālās inovācijas centru, bezpeļņas organizāciju un citu saistīto ekonomikas dalībnieku) struktūras vai organizētas grupas, kuras izveidotas, lai stimulētu novatorisku darbību un jaunus sadarbības veidus¹⁹, sekmējot kompleksu kopīgu izmantošanu un apmaiņu ar zināšanām un zinātību, kā arī praktiski palīdzot veicināt zināšanu pārnesi, tīklošanos, informācijas izplatīšanu un sadarbību starp uzņēmumiem un citām kopas organizācijām²⁰;
- (u) **“inovācijas atbalsta pakalpojumi”** ir biroja telpu, datu banku, mākoņdatošanas un datu glabāšanas pakalpojumi, bibliotēku, tirgus pētījumu, laboratoriju, kvalitātes marķējuma, eksperimentēšanas, testēšanas un sertificēšanas vai citi pakalpojumi (arī pakalpojumi, kurus piedāvā pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas, pētniecības infrastruktūras, tehnoloģiju infrastruktūras vai inovācijas kopas), kurus nodrošina ar mērķi izstrādāt iedarbīgākus vai tehnoloģiski progresīvākus produktus, procesus vai pakalpojumus, ietverot arī inovatīvu digitālo tehnoloģiju un risinājumu ieviešanu;
- (v) **“nemateriālie aktīvi”** ir aktīvi, kam nav fiziska vai finansiāla iemesisojuma, piemēram, patenti, licences, zinātība vai cits intelektuālais īpašums;
- (w) **“zināšanu pārnese”** ir jebkurš process, kura mērķis ir iegūt, apkopot un izplatīt skaidras un vārdos neizteiktas zināšanas, tostarp prasmes un kompetenci, gan

¹⁸ Attiecas arī uz digitālajām industrijām un tehnoloģijām, piemēram, superdatošanu, kvantu tehnoloģijām, blokķēdes tehnoloģijām, mākslīgo intelektu, kiberdrošību, lielajiem datiem un mākoņtehnoloģijām vai augstajām tehnoloģijām.

¹⁹ Piemēram, izmantojot digitālos līdzekļus.

²⁰ Digitālās inovācijas centrus (arī Eiropas digitālās inovācijas centrus, kas tiek atbalstīti centralizēti pārvaldītās programmas “Digitālā Eiropa” satvarā), kuru mērķis ir stimulēt digitālo tehnoloģiju, piemēram (bet ne tikai), mākslīgā intelekta, augstas veiktspējas datošanas un kiberdrošības, plašu apguvi industrijās (jo īpaši MVU) un publiskā sektora organizācijās, šo nostādņu nozīmē varētu uzskatīt par inovācijas kopām atkarībā no attiecīgā digitālās inovācijas centra konkrētajiem mērķiem vai piedāvātajām darbībām/funkcijām.

saimnieciskās darbībās, gan darbībās, kas nav saimnieciska darbība, piemēram, pētniecības sadarbībā, konsultācijās, licencēšanā, jaunu uzņēmumu veidošanā, publikācijās un pētnieku un citu darbinieku, kas iesaistīti šajās darbībās, mobilitātē. Papildus zinātnes un tehnikas atziņām te ietilpst arī citu veidu zināšanas, piemēram, zināšanas par to, kā lietot standartus un noteikumus, kuros tās iemiesotas, un zināšanas par reālās darbības vides apstākļiem, organizatoriskās inovācijas metodes, kā arī to zināšanu pārvaldību, kas saistītas ar nemateriālo aktīvu apzināšanu, iegūšanu, aizsardzību, aizstāvību un izmantošanu;

- (x) **“lielie uzņēmumi”** ir uzņēmumi, kas neatbilst mazo un vidējo uzņēmumu definīcijai;
- (y) **“neto papildizmaksas”** ir starpība starp atbalstītā projekta vai darbības paredzamajām neto pašreizējām vērtībām un dzīvotspējīgām hipotētiskām investīcijām, ko atbalsta saņēmējs būtu veicis bez atbalsta;
- (z) **“organizatoriskā inovācija”**²¹ ir jaunas organizatoriskas metodes ieviešana uzņēmuma darījumdarbības praksē, darbavietas organizācijā vai ārējās attiecībās, piemēram, izmantojot novatoriskas vai inovatīvas digitālās tehnoloģijas, neietverot izmaiņas, kas balstītas uz uzņēmumā jau lietotām organizatoriskajām metodēm, izmaiņas pārvaldības stratēģijā, apvienošanās un pārņemšanu, procesa izmantošanas pārtraukšanu, vienkāršu kapitāla aizstāšanu vai paplašināšanu, izmaiņas, kas rodas tikai no izmaiņām resursu cenās, pielāgošanu, lokalizēšanu, regulāras, sezonālas un citas cikliskās izmaiņas un jaunu vai būtiski uzlabotu produktu tirdzniecību;
- (aa) **“personāla izmaksas”** ir izmaksas par pētniekiem, tehniskajiem un citiem palīgdarbiniekiem, ciktāl tie nodarbināti attiecīgajā projektā vai darbībā;
- (bb) **“publiskais iepirkums pirmskomercializācijas posmā”** ir pētniecības un izstrādes pakalpojumu publiskais iepirkums, kurā līgumslēdzēja iestāde vai līgumslēdzējs nepatur visus līguma rezultātus un ieguvumus ekskluzīvai izmantošanai savām vajadzībām, bet daļa tos ar sniedzējiem saskaņā ar tirgus nosacījumiem. Līgumam, kura priekšmets ietilpst vienā vai vairākās pētniecības un izstrādes kategorijās, kas definētas šajās nostādnēs, ir jābūt ar ierobežotu darbības laiku, un tas var ietvert prototipu vai pirmo produktu ierobežota apjoma izgatavošanu vai pakalpojumus testēšanas kārtu veidā. Produktu vai pakalpojumu iegāde komerciālos apmēros nedrīkst būt par tā paša līguma priekšmetu;
- (cc) **“procesa inovācija”**²² ir jaunas vai būtiski uzlabotas ražošanas vai piegādes metodes ieviešana (tostarp tehnikas, aprīkojuma vai programmatūras būtiskas izmaiņas), piemēram, izmantojot novatoriskas vai inovatīvas digitālās tehnoloģijas, izņemot nelielas pārmaiņas vai uzlabojumus, ražošanas vai pakalpojuma sniegšanas spēju palielināšanu, pievienojot ražošanas vai loģistikas sistēmas, kas ir ļoti līdzīgas tām, kuras jau tiek lietotas, procesa izmantošanas pārtraukšanu, vienkāršu kapitāla aizstāšanu vai paplašināšanu, izmaiņas, kuras rodas tikai no izmaiņām resursu cenās, pielāgošanu, lokalizēšanu, regulāras

²¹ Organizatoriskā inovācija var ietvert arī sociālo inovāciju ar nosacījumu, ka sociālās inovācijas darbības ietilpst šajā definīcijā.

²² Procesa inovācija var ietvert arī sociālo inovāciju ar nosacījumu, ka sociālās inovācijas darbības ietilpst šajā definīcijā.

sezonālās un citas cikliskās izmaiņas un jaunu vai būtiski uzlabotu produktu tirdzniecību;

- (dd) **“pētniecības un izstrādes projekts”** ir operācija, kura ietver darbības, kas aptver vienu vai vairākas no šajās nostādnēs definētajām pētniecības un izstrādes kategorijām, un kura ir paredzēta, lai izpildītu precīza ekonomiska, zinātniska vai tehniska rakstura nedalāmu uzdevumu ar skaidri iepriekš definētiem mērķiem. Pētniecības un izstrādes projektu var veidot vairākas darbu paketes, darbības vai pakalpojumi un tas ietver skaidrus mērķus, veicamās darbības šo mērķu sasniegšanai (tostarp to paredzamās izmaksas), kā arī konkrētus nodevumus, kas ļauj noteikt šo darbību iznākumu un salīdzināt to ar attiecīgajiem mērķiem. Ja divi vai vairāki pētniecības un izstrādes projekti nav skaidri nošķirami viens no otra un, jo īpaši, ja tiem katram atsevišķi nav tehnoloģiskās izdošanās izredžu, tos uzskata par vienu projektu;
- (ee) **“atmaksājamais avanss”** ir tāds aizdevums projektam, kuru izmaksā vienā vai vairākos maksājumos un kura atlīdzināšanas nosacījumi ir atkarīgi no projekta iznākuma;
- (ff) **“pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācija”** vai **“pētniecības organizācija”** ir subjekts (piemēram, universitātes vai pētniecības institūti, tehnoloģiju pārnese aģentūras, inovācijas starpnieki, uz pētniecību orientēti fiziskas vai virtuālas sadarbības subjekti) neatkarīgi no tā juridiskā statusa (publisko vai privāto tiesību subjekts) vai finansējuma veida, kura galvenais mērķis ir neatkarīgi veikt fundamentālos pētījumus, rūpnieciskos pētījumus vai eksperimentālo izstrādi vai plaši izplatīt šādu darbību rezultātus mācību, publikāciju vai zināšanu pārnese veidā. Ja šāds subjekts veic arī saimniecisko darbību, šīs saimnieciskās darbības finansējums, izmaksas un ieņēmumi ir jāuzskaita atsevišķi. Uzņēmumiem, kas var izšķiroši ietekmēt šādu subjektu, piemēram, būdami tā akcionāri vai dalībnieki, nedrīkst būt piekļuves priekšrocības tā radītajiem pētniecības rezultātiem;
- (gg) **“pētniecības infrastruktūra”** ir kompleksi, resursi un saistītie pakalpojumi, ko zinātnieki izmanto, lai veiktu pētniecību savās attiecīgajās jomās, un tā ietver zinātniskās iekārtas vai instrumentu komplektus, uz zināšanām balstītus resursus, piemēram, kolekcijas, arhīvus vai strukturētu zinātnisku informāciju, veicinošu informācijas un komunikāciju tehnoloģijās bāzētu infrastruktūru, piemēram, *GRID* tipa tīmekli, datortehniku, programmatūru un sakaru tehniku, vai ikvienu citu unikāla rakstura līdzekli, kurš ir būtisks pētniecības veikšanai. Šāda infrastruktūra var būt izvietota “vienkopus” vai “izkliedēta” (organizēts resursu tīkls)²³;
- (hh) **“norīkošana”** ir darbinieku pagaidu nodarbināšana saņēmēja uzdevumā; darbiniekam ir tiesības atgriezties pie iepriekšējā darba devēja;
- (ii) **“mazie un vidējie uzņēmumi”** jeb “MVU”, “mazie uzņēmumi” un “vidējie uzņēmumi” ir uzņēmumi, kuri atbilst kritērijiem, kas noteikti Komisijas ieteikumā par mikrouzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu definīciju²⁴;

²³ Skatīt 2. panta a) punktu Padomes Regulā (EK) Nr. 723/2009 (2009. gada 25. jūnijs) par Kopienas tiesisko regulējumu, ko piemēro Eiropas pētniecības infrastruktūras konsorcijam (*ERIC*), OV L 206, 8.8.2009., 1. lpp.

²⁴ Komisijas 2003. gada 6. maija Ieteikums par mikrouzņēmumu, mazo un vidējo uzņēmumu definīciju, OV L 124, 20.5.2003., 36. lpp.

- (jj) **“darbu uzsākšana”** vai **“projekta uzsākšana”** ir vai nu pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību uzsākšana, vai arī saņēmēja un līgumslēdzēju pirmā vienošanās īstenot projektu, atkarībā no tā, kurš gadījums iestājas ātrāk. Tādas sagatavošanās darbus kā atļauju saņemšana un priekšizpēti veiksana par darbu uzsākšanu neuzskata;
- (kk) **“materiālie aktīvi”** ir aktīvi, kas ietver zemi, ēkas un ražotnes, tehniku un aprīkojumu;
- (ll) **“tehnoloģiju infrastruktūra”** ir kompleksi, aprīkojums, spējas un saistītie atbalsta pakalpojumi, kuri nepieciešami tehnoloģijas izstrādei, testēšanai un izvēršanai ar rūpnieciskiem pētījumiem un eksperimentālās izstrādes darbībām no validēšanas laboratorijā līdz validēšanai reālā darba vidē un kuru lietotāji galvenokārt ir industriālie spēlētāji, tostarp MVU, kas meklē atbalstu inovatīvu tehnoloģiju izstrādei un integrēšanai nolūkā izstrādāt jaunus produktus, procesus un pakalpojumus, vienlaikus nodrošinot īstenojamību un regulatīvo atbilstību²⁵.

2. VALSTS ATBALSTS LĪGUMA 107. PANTA 1. PUNKTA NOZĪMĒ

18. Parasti valsts atbalsts ir jebkurš pasākums, kas atbilst Līguma 107. panta 1. punktā izklāstītajiem kritērijiem. Komisija izpratne par valsts atbalsta jēdzienu kopumā ir skaidrota atsevišķā Komisijas paziņojumā²⁶ par valsts atbalsta jēdzienu, bet šajā sadaļā ir aplūkotas situācijas, kas parasti rodas pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību jomā, neskarot Eiropas Savienības Tiesas interpretāciju.

2.1. Pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas un pētniecības infrastruktūras kā valsts atbalsta saņēmējas

19. Pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijas (“pētniecības organizācijas”) un pētniecības infrastruktūras ir valsts atbalsta saņēmējas, ja to publiskais finansējums atbilst visiem Līguma 107. panta 1. punkta nosacījumiem. Saskaņā ar Komisijas paziņojumu par valsts atbalsta jēdzienu un atbilstoši Tiesas judikatūrai saņēmējam ir jā kvalificējas kā uzņēmumam, bet šī kvalifikācija nav atkarīga no tā juridiskā statusa, t. i., vai tas ir izveidots saskaņā ar publiskajām tiesībām vai privāttiesībām, vai tā saimnieciskā rakstura, t. i., vai tā mērķis ir gūt peļņu vai ne. Drīzāk, lai kvalificētos kā uzņēmums, izšķiroši ir tas, vai saņēmējs veic saimniecisku darbību, kas ietver produktu vai pakalpojumu piedāvāšanu konkrētā tirgū²⁷.

2.1.1. *Darbību, kas nav saimnieciska darbība, finansēšana no publiskiem līdzekļiem*

20. Ja viens un tas pats subjekts veic gan saimnieciskas darbības, gan darbības, kam nav saimnieciska rakstura, tad darbību bez saimnieciska rakstura finansēšana no publiskiem līdzekļiem neietilpst Līguma 107. panta 1. punkta darbības jomā, ja abus darbību veidus un to izmaksas, finansējumu un ieņēmumus var skaidri nodalīt tā, lai sekmīgi tiktu novērsta saimnieciskās darbības šķērssubsidēšana. Pierādījumi par izmaksu,

²⁵ Skatīt Komisijas dienestu darba dokumentu “*Technology Infrastructures*”, SWD(2019) 158 final, 8.4.2019.

²⁶ Eiropas Komisija, “Komisijas paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu”, OV C 262, 19.7.2016., 1. lpp.

²⁷ Skatīt Tiesas 1987. gada 16. jūnija spriedumu lietā C-118/85 Komisija/Itālija, ECLI:EU:C:1987:283, 7. punktu; Tiesas 1998. gada 18. jūnija spriedumu lietā C-35/96 Komisija/Itālija, ECLI:EU:C:1998:303, 36. punktu; Tiesas 2002. gada 19. februāra spriedumu lietā C-309/99 *Wouters*, ECLI:EU:C:2002:98, 46. punktu.

finansējuma un ieņēmumu pienācīgu sadalījumu var būt gada finanšu pārskati par attiecīgo subjektu.

21. Par darbībām bez saimnieciska rakstura Komisija parasti uzskata šādas darbības:
- (a) pētniecības organizāciju un pētniecības infrastruktūru pamatdarbības, jo īpaši:
 - (i) izglītību, kuras mērķis ir vairot un uzlabot cilvēkresursu prasmes. Saskaņā ar judikatūru²⁸ un Komisijas lēmumu pieņemšanas praksi²⁹ un kā paskaidrots paziņojumā par valsts atbalsta jēdzienu un VTNP paziņojumā³⁰, publiskā izglītība, kas tiek nodrošināta valsts izglītības sistēmas ietvaros un kas galvenokārt vai pilnībā ir valsts finansēta un uzraudzīta, tiek uzskatīta par darbību, kas nav saimnieciska darbība³¹;
 - (ii) neatkarīgu pētniecību un izstrādi ar mērķi gūt vairāk zināšanu un labāku izpratni, tostarp kopīgu pētniecību un izstrādi, kad pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra iesaistās patiesā sadarbībā³²;
 - (iii) pētniecības rezultātu plašu izplatīšanu bez ekskluzivitātes un diskriminēšanas, piemēram, izmantojot mācīšanu, brīvas piekļuves datubāzes, atklātās publikācijas vai atklātā pirmkoda programmatūru;
 - (b) zināšanu pārneses darbības, ja tās veic pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra (tostarp to nodaļas vai meitasuzņēmumi), vai kopīgi ar citām šādām struktūrām, vai to uzdevumā, un ja visa peļņa no šādām darbībām tiek atkal ieguldīta pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras pamatdarbībās. To, ka šo darbību raksturs nav saimniecisks, neskar tas, ka atbilstošo pakalpojumu sniegšana tiek pasūtīta trešām personām, izmantojot atklātus konkursus.
22. Ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra tiek izmantota gan saimnieciskām darbībām, gan darbībām, kam nav saimnieciska rakstura, valsts atbalsta noteikumi attiecas uz publisko finansējumu tikai tādā mērā, kādā finansējums sedz ar saimnieciskajām darbībām saistītās izmaksas³³. Ja pētniecības organizāciju vai pētniecības infrastruktūru izmanto gandrīz tikai darbībai, kas nav saimnieciska darbība, tās finansējums var būt pilnībā izslēgts no valsts atbalsta noteikumu piemērošanas

²⁸ Skatīt Tiesas 1988. gada 27. septembra spriedumu lietā C-263/86 *Humble and Edel*, ECLI:EU:C:1988:451, 9. un 10. punktu un 15.–18. punktu; Tiesas 1993. gada 7. decembra spriedumu lietā C-109/92 *Wirth*, ECLI:EU:C:1993:916, 15. punktu.

²⁹ Skatīt, piemēram, lietu NN54/2006 *Přerov logistics College*, un lietu N 343/2008 *Individual aid to the College of Nyíregyháza for the development of the Partium Knowledge Centre*.

³⁰ Skatīt Komisijas paziņojumu par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumu sniegšanu, OV C 8, 11.1.2012., 4. lpp., 26.–29. punktu.

³¹ Darbaspēka apmācība valsts atbalsta noteikumu kontekstā attiecībā uz mācību atbalstu netiek uzskatīta par pētniecības organizāciju pamatdarbību bez saimnieciska rakstura.

³² Pētniecības un izstrādes pakalpojumu sniegšana un pētniecība un izstrāde, ko veic uzņēmumu uzdevumā, netiek uzskatīta par neatkarīgu pētniecību un izstrādi.

³³ Ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra tiek finansēta gan no publiskiem, gan no privātiem līdzekļiem, Komisija uzskatīs, ka šāds gadījums ir iestājies, ja publiskais finansējums, kas iedalīts attiecīgajai struktūrai konkrētam pārskata periodam, pārsniedz šajā periodā radušās izmaksas par darbībām, kas nav saimnieciska darbība.

jomas³⁴ ar nosacījumu, ka izmantojums saimnieciskajai darbībai turpina būt tikai papildinošs, t. i., tas atbilst ierobežotas jomas darbībai, kura ir tieši saistīta ar pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras darbību un tai nepieciešama vai ir cieši saistīta ar tās galveno izmantojumu, kas nav saimnieciska rakstura. Šajās nostādņēs Komisija uzskatīs, ka tas notiek gadījumā, kad saimnieciskās darbībās tiek patērēts tieši tāds pats resursu (piemēram, materiālu, aprīkojuma, darbaspēka un pamatkapitāla) apjoms kā darbībās, kas nav saimnieciskas darbības, un šādām saimnieciskām darbībām katru gadu iedalītā kapacitāte nepārsniedz 20 % no attiecīgās struktūras kopējās gada kapacitātes. Saimnieciskās darbības papildinošais raksturs tiks uzraudzīts vismaz 10 gadus pēc pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras darbības sākuma. Ja pētniecības infrastruktūra vai pētniecības organizācija savu saimniecisko darbību paplašina tā, ka to vairs nevar uzskatīt par papildinošu, valsts atbalsta noteikumi attieksies uz visas saimnieciskās darbības publisko finansējumu.

2.1.2. Pētniecības organizāciju un pētniecības infrastruktūru saimnieciskās darbības finansēšana no publiskiem līdzekļiem

23. Neskarot 22. punktu, ja pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras tiek izmantotas saimniecisku darbību veikšanai, piemēram, aprīkojuma vai laboratoriju iznomāšanai uzņēmumiem, pakalpojumu sniegšanai uzņēmumiem vai līgumpētījumu veikšanai, šo saimniecisko darbību publiskais finansējums parasti tiks uzskatīts par valsts atbalstu.

24. Tomēr Komisija neuzskatīs pētniecības organizāciju vai pētniecības infrastruktūru par valsts atbalsta saņēmēju, ja tā rīkojas tikai kā starpniece, lai galasaņēmējiem nodotu publiskā finansējuma kopsummu un jebkuru priekšrocību, kas iegūta ar šāda finansējuma palīdzību. Parasti tas ir gadījumos, kad:

- (a) gan publiskais finansējums, gan jebkādas ar šāda finansējuma palīdzību iegūtas priekšrocības ir kvantitatīvi nosakāmi un pierādāmi un ir izveidots piemērots mehānisms, kas nodrošina, ka tie tiek pilnībā nodoti galasaņēmējiem, piemēram, izmantojot pazeminātas cenas; un
- (b) starpniekam netiek piešķirtas nekādas papildu priekšrocības, jo vai nu tas ir izvēlēts ar atklātas konkursa procedūras palīdzību, vai arī publiskais finansējums ir pieejams visiem subjektiem, kuri atbilst vajadzīgajiem objektīvajiem nosacījumiem, tā, lai klienti kā galasaņēmēji būtu tiesīgi iegūt līdzvērtīgus pakalpojumus no jebkura attiecīgā starpnieka.

25. Ja ir izpildīti 24. punkta nosacījumi, valsts atbalsta noteikumi ir piemērojami galasaņēmēju līmenī.

2.2. Netiešs valsts atbalsts uzņēmumiem caur publiski finansētām pētniecības un zināšanu izplatīšanas organizācijām un pētniecības infrastruktūrām

26. Jautājums par to, vai un kādos apstākļos uzņēmumi iegūst priekšrocību Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē gadījumos, kad pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra veic līgumpētījumus vai sniedz pētījumu pakalpojumus, kā arī gadījumos, kad notiek sadarbība ar pētniecības organizāciju vai pētniecības infrastruktūru, ir

³⁴ Jo pētniecības kopiena, veicot papildinošas saimnieciskās darbības, iegūst uzlabotu un pilnveidotu zinātību un zināšanas, ko var izmantot to pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras primāro darbību veikšanai plašākas sabiedrības labā, kam nav saimnieciska rakstura.

jāizskata saskaņā ar vispārējiem valsts atbalsta principiem. Šajā nolūkā, kā paskaidrots paziņojumā par valsts atbalsta jēdzienu, būtu īpaši jānovērtē, vai pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras rīcību var piedēvēt valstij³⁵.

2.2.1. *Pētījumi uzņēmumu uzdevumā (līgumpētījumi vai pētījumu pakalpojumi)*

27. Ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra tiek izmantota, lai veiktu līgumpētījumus vai sniegtu pētniecības pakalpojumu uzņēmumam, kurš parasti nosaka līguma noteikumus, kuram pieder pētniecības darbību rezultāti un kurš uzņemas neizdošanās risku, valsts atbalsts uzņēmumam parasti netiek nodots, ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra par sniegtajiem pakalpojumiem saņem adekvātu atlīdzību, jo īpaši, ja ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:

- (a) pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra savus pētījumu pakalpojumus vai līgumpētījumus sniedz par tirgus cenu³⁶; vai
- (b) ja nepastāv tirgus cena — pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra savus pētījumu pakalpojumus vai līgumpētījumus sniedz par tādu cenu, kas:
 - atspoguļo pakalpojuma pilnas izmaksas un parasti iekļauj uzcenojumu, kas noteikts, atsaucoties uz tiem uzcenojumiem, kurus parasti piemēro uzņēmumi, kas darbojas attiecīgā pakalpojuma nozarē, vai
 - ir nesaistītu pušu darījuma principam atbilstošu sarunu rezultāts, kad pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra kā pakalpojuma sniedzēja risina sarunas, lai iegūtu maksimālo saimniecisko labumu līguma noslēgšanas brīdī, un tiek segtas vismaz tās robežizmaksas.

28. Ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra patur intelektuālā īpašuma tiesības vai piekļuvi šīm tiesībām, to tirgus vērtību var atskaitīt no cenas, kas maksājama par attiecīgajiem pakalpojumiem.

2.2.2. *Sadarbība ar uzņēmumiem*

29. Tiek uzskatīts, ka projektu veic, izmantojot patiesu sadarbību, ja vismaz divas neatkarīgas puses cenšas panākt kopīgu mērķi, balstoties uz darba dalīšanu, un kopīgi definē projekta tvērumu, piedalās tā izstrādē, dod savu ieguldījumu tā īstenošanā un daļa tā finanšu, tehnoloģiskos, zinātniskos un citus riskus, kā arī tā rezultātus. Viena vai vairākas puses var uzņemties projekta pilnas izmaksas un tādējādi atbrīvot pārējās puses no projekta finanšu riskiem. Par sadarbības projekta noteikumiem, jo īpaši attiecībā uz ieguldījumu projekta izmaksās, risku un rezultātu sadali, rezultātu izplatīšanu, piekļuvi intelektuālā īpašuma tiesībām un noteikumiem par šo tiesību piešķiršanu, ir jāvienojas pirms projekta uzsākšanas³⁷. Līgumpētījumus un pētniecības pakalpojumu sniegšanu neuzskata par sadarbības formām.

³⁵ Skatīt Tiesas 2002. gada 16. maija spriedumu lietā C-482/99 *Francija/Komisija*, ECLI:EU:C:2002:294, 24. punktu.

³⁶ Ja pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra konkrēta uzņēmuma uzdevumā sniedz specifisku pētniecības pakalpojumu vai veic līgumpētījumus pirmo reizi, izmēģinājuma kārtā un skaidri ierobežotā laikposmā, Komisija parasti uzskatīs, ka pieprasītā cena ir tirgus cena, ja minētais pētniecības pakalpojums vai līgumpētījums ir unikāls un ir iespējams pierādīt, ka tam nav tirgus.

³⁷ Tas neietver galīgas vienošanās par izrietošo intelektuālā īpašuma tiesību tirgus vērtību un ieguldījuma vērtību projektā.

30. Ja sadarbības projektus kopīgi veic uzņēmumi un pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras, Komisija uzskata, ka iesaistītajiem uzņēmumiem ar minēto subjektu starpniecību netiek piešķirts netiešs valsts atbalsts sadarbības labvēlīgo nosacījumu dēļ³⁸, ja ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:
- (a) iesaistītie uzņēmumi sedz visas projekta izmaksas; vai
 - (b) sadarbības rezultātus, uz kuriem neattiecas intelektuālā īpašuma tiesības, var plaši izplatīt, un jebkuras intelektuālā īpašuma tiesības, kas izriet no pētniecības organizāciju vai pētniecības infrastruktūru darbībām, ir pilnībā piešķirtas minētajiem subjektiem; vai
 - (c) visas intelektuālā īpašuma tiesības, kas izriet no projekta, kā arī saistītās piekļuves tiesības ir piešķirtas dažādajiem sadarbības partneriem tādā veidā, kas adekvāti atspoguļo viņu darbu paketes, ieguldījumu un attiecīgās intereses; vai
 - (d) pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras saņem kompensāciju, kas ir līdzvērtīga to intelektuālā īpašuma tiesību tirgus cenai, kuras izriet no šo subjektu darbības un tiek piešķirtas iesaistītajiem uzņēmumiem vai uz kurām iesaistītajiem uzņēmumiem tiek piešķirtas piekļuves tiesības. No minētās kompensācijas var atskaitīt jebkuru ieguldījumu — gan finanšu, gan nefinanšu — vērtības absolūto summu, ko iesaistītie uzņēmumi devuši pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūru darbību izmaksās, kuru rezultātā radušās attiecīgās intelektuālā īpašuma tiesības.
31. 31. punkta d) apakšpunkta vajadzībām Komisija uzskatīs, ka saņemtā kompensācija ir līdzvērtīga tirgus cenai, ja tā attiecīgajām pētniecības organizācijām vai pētniecības infrastruktūrām ļauj no šīm tiesībām gūt visu saimniecisko labumu un ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:
- (a) kompensācijas summa ir noteikta, izmantojot atklātu, pārredzamu un nediskriminējošu, uz konkurenci balstītu pārdošanas procedūru; vai
 - (b) neatkarīgs ekspertu vērtējums apliecina, ka kompensācijas summa ir vismaz vienāda ar tirgus cenu; vai
 - (c) pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra kā pārdevēja var pierādīt, ka tā patiesi vienojās par kompensāciju ar nesaistītu pušu darījuma principam atbilstošiem nosacījumiem, lai iegūtu maksimālo saimniecisko labumu līguma noslēgšanas brīdī, un vienlaikus ir ņēmusi vērā savus likumīgos mērķus; vai
 - (d) gadījumos, kad sadarbības nolīgums sadarbības uzņēmumam dod pirmpirkuma tiesības attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām, ko radījušas sadarbības pētniecības organizācijas vai pētniecības infrastruktūras, — šie subjekti izmanto abpusējas tiesības lūgt saimnieciski izdevīgākus piedāvājumus no trešām personām tā, lai sadarbības uzņēmumam būtu attiecīgi jāpieskaņo savs piedāvājums.
32. Ja neviens no 31. punkta nosacījumiem nav izpildīts, par sadarbības uzņēmumu priekšrocību, uz kuru attiecas valsts atbalsta noteikumi, tiks uzskatīta pilnīgi visa pētniecības organizāciju vai pētniecības infrastruktūru ieguldījuma projektā vērtība.

³⁸ Cita starpā arī materiālu nodošanas līgumu formā, ja tie paredz, ka pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra materiālus uzņēmumam nodod paša saņēmēja pētniecības un izstrādes darbību veikšanai.

2.3. Pētniecības un izstrādes pakalpojumu publiskais iepirkums

33. Publiskā iepirkuma veicēji var iegādāties pētniecības un izstrādes pakalpojumus no uzņēmumiem, izmantojot gan ekskluzīvās izstrādes, gan publiskā iepirkuma procedūras pirmskomercializācijas posmā³⁹.
34. Kamēr atklāta konkursa procedūra attiecībā uz publisko iepirkumu tiek veikta saskaņā ar piemērojamām direktīvām⁴⁰, Komisija principā uzskatīs, ka uzņēmumiem, kuri sniedz attiecīgos pakalpojumus, nav piešķirts valsts atbalsts Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē⁴¹.
35. Visos pārējos gadījumos, tostarp publiskajā iepirkumā pirmskomercializācijas posmā, Komisija uzskatīs, ka uzņēmumiem netiek piešķirts valsts atbalsts, ja par attiecīgajiem pakalpojumiem maksātā cena pilnībā atspoguļo publiskā iepirkuma veicēja saņemto ieguvumu tirgus vērtību un riskus, ko uzņēmies iesaistītais pakalpojuma sniedzējs, jo īpaši tad, ja ir izpildīti visi turpmāk minētie nosacījumi:
- (a) atlases procedūra ir atklāta, pārredzama un nediskriminējoša, un ir balstīta uz objektīviem atlases un piešķiršanas kritērijiem, kas noteikti pirms piedāvājumu iesniegšanas procedūras;
 - (b) paredzētie līguma noteikumi, kuros aprakstītas visas pušu tiesības un pienākumi, tostarp attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām, ir iepriekš darīti pieejami visiem ieinteresētajiem pretendentiem pirms piedāvājumu iesniegšanas procedūras;
 - (c) publiskais iepirkums nenodrošina nevienam iesaistītajam sniedzējam nekādu preferenciālu režīmu attiecībā uz gala produktu vai pakalpojumu piegādi komerciālos apmēros publiskā iepirkuma veicējam attiecīgajā dalībvalstī⁴²; un
 - (d) ir izpildīts viens no šādiem nosacījumiem:
 - visus rezultātus, uz kuriem neattiecas intelektuālā īpašuma tiesības, var plaši izplatīt, piemēram, publicējot, izmantojot mācībās vai sniedzot tos standartizācijas struktūrām tādā veidā, kas ļauj citiem uzņēmumiem šos rezultātus reproducēt, un visas intelektuālā īpašuma tiesības ir pilnībā piešķirtas publiskā iepirkuma veicējam, vai

³⁹ Skatīt paziņojumu un saistīto dienestu darba dokumentu — Komisijas paziņojums “Publiskais iepirkums pirmskomercializācijas posmā. Inovācijas veicināšana ilgtspējīgu kvalitatīvu sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanai Eiropā”, COM(2007) 799 galīgā redakcija, 14.12.2007.

⁴⁰ Skatīt 27. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.) un 45. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/25/ES (2014. gada 26. februāris) par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 94, 28.3.2014., 243. lpp.). Līdzīgi arī slēgtas procedūras gadījumā attiecīgi Direktīvas 2014/24/ES 28. panta un Direktīvas 2014/25/ES 46. panta nozīmē Komisija uzskatīs, ka uzņēmumiem netiek piešķirts valsts atbalsts, ja vien ieinteresētajiem pakalpojumu sniedzējiem nav bez pamatota iemesla liegts piedalīties konkursā.

⁴¹ Tas pats attieksies arī uz gadījumiem, kad publiskā iepirkuma veicēji iepērk novatoriskus risinājumus, kas izriet no iepriekšēja pētniecības un izstrādes iepirkuma, vai ar pētniecību un izstrādi nesaistītus produktus un pakalpojumus, kuri jāizveido līdz tādām darbības līmenim, kuram nepieciešama produkta, procesa vai organizatoriska inovācija.

⁴² Neskarot procedūras, kas attiecas uz unikālu vai specializētu produktu vai pakalpojumu izstrādi un arī vēlāku iegādi.

- jebkuram pakalpojuma sniedzējam, kuram ir piešķirti rezultāti, uz ko attiecas intelektuālā īpašuma tiesības, ir pienākums piešķirt publiskā iepirkuma veicējam neierobežotu bezmaksas piekļuvi šiem rezultātiem un piešķirt piekļuvi trešām personām, piemēram, neekskluzīvu licenču veidā, saskaņā ar tirgus nosacījumiem.

36. Ja 35. punkta nosacījumi nav izpildīti, dalībvalstis var starp publiskā iepirkuma veicēju un uzņēmumu noslēgtā līguma noteikumus novērtēt individuāli, neskarot vispārējo pienākumu paziņot par pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu saskaņā ar Līguma 108. panta 3. punktu.

3. PĒTNIECĪBAS, IZSTRĀDES UN INOVĀCIJAS ATBALSTA SADERĪBAS NOVĒRTĒJUMS

37. Pamatojoties uz Līguma 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu, Komisija var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu valsts atbalstu, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību attīstību Eiropas Savienībā, ja šādam atbalstam nav tāda nelabvēlīga iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm.

38. Šajā sadaļā Komisija skaidro, kā tā piemēros saderības novērtējuma principus, un vajadzības gadījumā paredz īpašus nosacījumus attiecībā uz atbalsta shēmām un papildu nosacījumus attiecībā uz individuālo atbalstu, uz kuru attiecas paziņošanas pienākums.

39. Lai novērtētu, vai valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu, Komisija izvērtēs, vai attiecīgais atbalsta pasākums veicina konkrētas saimnieciskās darbības attīstību un vai tam nav nelabvēlīga iespaids uz tirdzniecības apstākļiem tādā mērā, kas ir pretrunā kopīgām interesēm.

40. Lai veiktu 39. punktā minēto novērtējumu, Komisija ņems vērā turpmāk aprakstītos aspektus.

a) Pirmais nosacījums. Atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai veicina kādas saimnieciskās darbības attīstību:

- (i) *saimnieciskās darbības identificēšana* (3.1.1. iedaļa);
- (ii) *stimulējošā ietekme* — jāizvērtē, vai atbalsts maina attiecīgā(-o) uzņēmuma(-u) rīcību tā, lai tas (tie) iesaistītos papildu darbībās, kas netiktu veiktas bez šāda atbalsta vai tiktu veiktas ierobežotā vai atšķirīgā veidā vai vietā (3.1.2. iedaļa);
- (iii) *atbalsts nav pretrunā relevantajiem ES tiesību aktu noteikumiem un principiem* (3.1.3. iedaļa).

b) Otrais nosacījums. Atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai nerada pārmērīgu iespaidu uz tirdzniecības apstākļiem tā, ka tas ir pretrunā kopīgām interesēm:

- (i) *vajadzība pēc valsts iejaukšanās* — atbalsta pasākumam jāspēj panākt būtisku uzlabojumu, ko tirgus pats nespētu nodrošināt, piemēram, vajadzības gadījumā novēršot tirgus nepilnību vai risinot taisnīguma vai kohēzijas problēmu (3.2.1. iedaļa);
- (ii) *atbalsta pasākuma piemērotība* — ierosinātajam atbalsta pasākumam jābūt rīcībpolitiskam instrumentam, kas ir piemērots saimnieciskās darbības attīstības veicināšanai (3.2.2. iedaļa);

- (iii) *atbalsta samērīgums (atbalsts aprobežojas ar pašu minimumu)* — atbalsta summai un atbalsta intensitātei jāaprobežojas ar pašu minimumu, kas nepieciešams, lai stimulētu attiecīgā(-o) uzņēmuma(-u) papildu investīcijas vai darbību (3.2.3. iedaļa);
- (iv) *atbalsta pārredzamība* — dalībvalstīm, Komisijai, ekonomikas dalībniekiem un sabiedrībai ir jābūt vienkāršai piekļuvei visiem relevantajiem aktiem un informācijai par atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar tiem (3.2.4. iedaļa);
- (v) *jāsamazina līdz minimumam vai arī pilnībā jānovērš negatīvā ietekme, ko atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai varētu radīt uz dalībvalstu savstarpējo konkurenci un tirdzniecību* (3.2.5. iedaļa).
- (vi) *atbalsta pozitīvās un negatīvās ietekmes izsvēršana* (3.2.6. iedaļa).

3.1. Pirmais nosacījums. Atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai veicina kādas saimnieciskās darbības attīstību

3.1.1. Atbalstītās saimnieciskās darbības identificēšana

- 41. Komisija, pamatojoties uz dalībvalstu sniegto informāciju, novērtēs, kura saimnieciskā darbība tiks atbalstīta ar paziņoto atbalsta pasākumu.

3.1.2. Stimulējošā ietekme

3.1.2.1. Vispārīgi nosacījumi

- 42. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu tad, ja tam ir stimulējoša ietekme. Komisija uzskata, ka atbalsts, kuram nav stimulējošas ietekmes, neveicina saimnieciskās darbības attīstību.
- 43. Stimulējoša ietekme rodas, ja atbalsts maina uzņēmuma rīcību tā, ka tas iesaistās papildu darbībās, ko tas bez šāda atbalsta neveiktu vai veiktu ierobežotā vai atšķirīgā veidā. Tomēr atbalsts nedrīkst subsidēt tādas kādas darbības izmaksas, kuras uzņēmumam rastos jebkurā gadījumā, un nedrīkst kompensēt saimnieciskās darbības parasto darījumdarbības risku⁴³.
- 44. Komisija uzskata, ka atbalstam nav stimulējošas ietekmes uz saņēmēju, ja darbs attiecīgajā pētniecības, izstrādes un inovācijas darbībā⁴⁴ sācies, vēl pirms saņēmējs iesniedzis valsts iestādēm pieteikumu atbalsta saņemšanai⁴⁵. Ja darbi uzsākti, pirms saņēmējs valsts iestādēm ir iesniedzis pieteikumu uz atbalstu, projekts nebūs tiesīgs saņemt atbalstu.
- 45. Atbalsta pieteikumā ir jāietver vismaz pieteikuma iesniedzēja nosaukums un lielums, projekta apraksts, tostarp tā atrašanās vieta un uzsākšanas un pabeigšanas datumi, publiskā atbalsta summa, kas vajadzīga, lai projektu īstenotu, un attiecināmo izmaksu saraksts.

⁴³ Skatīt Tiesas spriedumu apvienotajās lietās C-630/11 P līdz C-633/11 P *HGA un citi/Komisija*, ECLI:EU:C:2013:387.

⁴⁴ Ja pieteikums atbalsta saņemšanai ir paredzēts pētniecības un izstrādes projektam, tas neizslēdz iespēju, ka potenciālais saņēmējs jau ir veicis priekšizpēti, uz kuru atbalsta pieprasījums neattiecas.

⁴⁵ Ja atbalsts tiek piešķirts projektiem vai darbībām, ko veic secīgos posmos, uz kuriem var attiekties atsevišķas atbalsta piešķiršanas procedūras, tas nozīmē, ka darbus nedrīkst uzsākt pirms pirmā atbalsta pieprasījuma. Ja atbalstu piešķir automātiskas fiskālā atbalsta shēmas satvarā, šādai shēmai jābūt pieņemtai un jāstājas spēkā pirms jebkādu darbu uzsākšanas atbalstāmajā projektā vai darbībā.

46. Balstoties uz dalībvalstu sniegtajiem izvērtējuma pētījumiem⁴⁶, Komisija var uzskatīt, ka fiskālajiem pasākumiem, ciktāl tie ir valsts atbalsts, ir stimulējoša ietekme, jo tie veicina lielākus uzņēmumu tēriņus pētniecībai, izstrādei un inovācijai.

3.1.2.2. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu

47. Attiecībā uz paziņojamu individuālo atbalstu dalībvalstīm ir jāpierāda Komisijai, ka atbalstam ir stimulējoša ietekme, un tādēļ ir jāsniedz skaidri pierādījumi, ka atbalstam ir pozitīva ietekme uz uzņēmuma lēmumu veikt pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības, kuras citādi netiktu veiktas. Lai Komisija varētu veikt vispusīgu novērtējumu par minēto atbalsta pasākumu, attiecīgajai dalībvalstij ir jāsniedz ne tikai informācija par atbalstāmo projektu, bet arī, ciktāl iespējams, vispusīgs apraksts par to, kas būtu noticis vai kas pamatoti būtu bijis sagaidāms bez atbalsta, t. i., hipotētiskais scenārijs. Hipotētiskais scenārijs var ietvert alternatīva projekta neesību vai skaidri definētu un pietiekami paredzamu alternatīvu projektu, ko saņēmējs ir apsvēris savā iekšējā lēmumu pieņemšanas procesā, un tas var attiekties uz alternatīvu projektu, kuru pilnībā vai daļēji īsteno ārpus Savienības.
48. Analīzē Komisija ņems vērā šādus elementus:
- (i) **plānoto izmaiņu noteikšana:** ir sīki jānorāda rīcības izmaiņas, kuras tiek sagaidītas valsts atbalsta rezultātā, t. i., vai tiek rosināts jauns projekts vai tiks uzlabots projekta lielums, tvērums vai temps;
 - (ii) **hipotētiskā analīze:** rīcības izmaiņas jāapzina, gaidīto iznākumu un iecerētās darbības līmeni salīdzinot ar to, kādi tie būtu ar atbalstu un bez tā. Starpība starp šiem diviem scenārijiem norāda uz atbalsta pasākuma ietekmi un tā stimulējošo ietekmi;
 - (iii) **rentabilitātes pakāpe:** ja projekts vai investīcija paši par sevi privātam uzņēmumam nebūtu rentabli, lai tos īstenotu/veiktu, bet tie dotu nozīmīgu labumu sabiedrībai, visdrīzāk atbalstam piemīt stimulējoša ietekme;
 - (iv) **investīcijas summa un naudas plūsmas grafiks:** liela uzsākšanas investīcija, zems apgūstamo naudas plūsmu līmenis un fakts, ka būtisku daļu veido naudas plūsma, kura radīsies tālā nākotnē vai par kuras rašanos ir ļoti liela neskaidrība, stimulējošās ietekmes novērtējumā tiks uzskatīti par pozitīviem elementiem;
 - (v) **attiecīgā riska līmenis:** riska novērtējumā jo īpaši ņems vērā investīcijas neatgriezeniskumu, komerciālās neizdošanās varbūtību, risku, ka projekts varētu izrādīties mazāk produktīvs, nekā gaidīts, risku, ka darbs ar projektu varētu kaitēt citām atbalsta saņēmēja darbībām, un risku, ka projekta izmaksas apdraud tā saimniecisko dzīvotspēju.
49. Dalībvalstis tiek aicinātas izmantot valdes dokumentus, riska novērtējumus, finanšu pārskatus, iekšējos darījumdarbības plānus, ekspertu atzinumus un citus pētījumus, kas attiecas uz novērtējamo projektu. Stimulējošās ietekmes pierādīšanai dalībvalstīm var noderēt dokumenti, kuros ir informācija par pieprasījuma prognozēm, izmaksu

⁴⁶ Pat ja tas var nebūt iespējams *ex ante* attiecībā uz jaunieviestu pasākumu, dalībvalstīm būs jāsniedz izvērtējuma pētījumi par savu fiskālā atbalsta shēmu stimulējošo ietekmi (tā, ka *ex post* izvērtējumu plānotajai vai iecerētajai metodikai parasti vajadzētu būt daļai no šādu pasākumu izstrādes). Ja izvērtējuma pētījumu nav, fiskālo atbalsta pasākumu shēmu stimulējošo ietekmi var prezumēt tikai inkrementāliem pasākumiem.

prognozēm, finanšu prognozēm, kā arī dokumenti, kuri ir iesniegti investīciju komitejai un kuros ir sīki izklāstīti dažādi investīciju scenāriji, vai dokumenti, kuri ir iesniegti finanšu iestādēm.

50. Lai nodrošinātu, ka stimulējošā ietekme tiek noteikta objektīvi, Komisija savā novērtējumā var salīdzināt konkrēta uzņēmuma datus ar datiem par industriju, kurā atbalsta saņēmējs darbojas. Proti, dalībvalstīm, ja iespējams, būtu jāsniedz konkrētās industrijas dati, kas apliecina, ka saņēmēja hipotētiskais scenārijs, tā nepieciešamais rentabilitātes līmenis un paredzamās naudas plūsmas ir pamatoti.
51. Šajā kontekstā rentabilitātes līmeni var izvērtēt, atsaucoties uz metodiku, kuru uzskatāmi izmantojis saņēmējs uzņēmums vai kuras izmantošana ir standartprakse konkrētajā industrijā un kura var ietvert metodes projekta neto pašreizējās vērtības (*NPV*)⁴⁷, iekšējās atdeves likmes (*IRR*)⁴⁸ vai izmantotā kapitāla vidējās atdeves (*ROCE*) izvērtēšanai.
52. Turklāt attiecībā uz investīciju atbalstu pārrobežu pētniecības un izstrādes darbībām, pētniecības infrastruktūrām, tehnoloģiju infrastruktūrām, kā arī inovācijas kopām jānorāda, ka Komisija uzskatīs, ka investīcijas, kuras veicina pārrobežu sadarbību vai kuras finansē vairāk nekā viena dalībvalsts, ir elements, kas varētu pastiprināt atbalsta stimulējošo ietekmi, jo ir pamats prezumēt, ka šāds atbalsts stimulē pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības, kuru rezultātā pieaug projekta lielums vai tvērums, vai ka atbalsts paātrina projekta tempu, vai ka darbību aptvertā paplašinātā pieprasījuma dēļ projekta izmaksas ir lielākas (sk. 139 below. apsvērumu) salīdzinājumā ar projektu, kura mērķis būtu apmierināt vienīgi valsts līmeņa vajadzības.
53. Līdz ar to gadījumos, kad būs pamats domāt, ka tās pašas darbības varētu tikt un tiktu veiktas pat bez atbalsta, atbalsts netiks uzskatīts par saderīgu ar iekšējo tirgu.

3.1.3. Nav pārkāpti relevantie Savienības tiesību akti

54. Ja valsts atbalsta pasākums, tā nosacījumi, ieskaitot pasākuma finansēšanas metodi, ja tā ir valsts atbalsta pasākuma neatņemama daļa, vai ar to finansētā darbība nozīmētu relevanto Savienības tiesību aktu pārkāpumu, šādu atbalstu nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu⁴⁹.
55. Novērtējot jebkura individuāla atbalsta saderību ar iekšējo tirgu, Komisija īpaši ņems vērā visas pārkāpuma procedūras, kas ierosinātas saistībā ar Līguma 101. vai 102. panta pārkāpumiem un kas varētu attiekties uz atbalsta saņēmēju, un kas var būt būtiskas novērtējumam saskaņā ar Līguma 107. panta 3. punktu⁵⁰.

⁴⁷ Projekta neto pašreizējā vērtība ir starpība starp pozitīvajām un negatīvajām naudas plūsmām visā investīcijas termiņā, kas diskontēta līdz to pašreizējai vērtībai (izmantojot kapitāla izmaksas).

⁴⁸ Iekšējā atdeves likme (*IRR*) nebalstās uz grāmatvedības peļņu konkrētajā gadā, bet tajā ir ņemtas vērā nākotnes naudas plūsmas, ko investors cer saņemt visā investīcijas termiņā. To definē kā diskonta likmi, kurai naudas plūsmas *NPV* ir vienāda ar nulli.

⁴⁹ Skatīt, piemēram, Tiesas 2000. gada 19. septembra spriedumu lietā C-156/98 *Vācija/Komisija*, ECLI:EU:C:2000:467, 78. punktu; Tiesas 2008. gada 22. decembra spriedumu lietā C-333/07 *Société Régie Networks/Rhône-Alpes Bourgogne*, ECLI:EU:C:2008:764, 94.–116. punktu; Tiesas 2020. gada 22. septembra spriedumu lietā C-594/18 P *Austrija/Komisija*, ECLI:EU:C:2020:742, 44. punktu; Tiesas 2010. gada 14. oktobra spriedumu lietā C-67/09 P *Nuova Agricast/Komisija*, ECLI:EU:C:2010:607, 51. punktu.

⁵⁰ Skatīt Tiesas 1993. gada 15. jūnija spriedumu lietā C-225/91 *Matra/Komisija*, ECLI:EU:C:1993:239, 42. punktu.

3.2. Otrais nosacījums. Atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai nerada pārmērīgu iesaīdu uz tirdzniecības apstākļiem tā, ka tas ir pretrunā kopīgām interesēm

56. Saskaņā ar Līguma 107. panta 3. punkta c) apakšpunktu atbalstu, kas palīdz attīstīt atsevišķas saimnieciskās darbības vai atsevišķas ekonomikas jomas, var atzīt par saderīgu, taču tikai tad, “ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm”.
57. Negatīvās ietekmes uz iekšējo tirgu novērtēšana ietver sarežģītus ekonomiskos un sociālos novērtējumus. Šajā sadaļā ir aprakstīts, kā Komisija izmanto savas tiesības brīvi veikt novērtējumu saskaņā ar 40. punkta b) apakšpunktā minētā saderības novērtējuma otro nosacījumu.
58. Jebkurš atbalsta pasākums pēc savas būtības rada konkurences izkropļojumus un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Taču, lai noteiktu, vai atbalsta kropļojošā ietekme aprobežojas ar minimumu, Komisija pārbaudīs, vai atbalsts ir nepieciešams, piemērots, samērīgs un pārredzams.
59. Pēc tam Komisija novērtēs attiecīgā pētniecībai, izstrādei un inovācijai paredzētā atbalsta kropļojošo ietekmi uz konkurenci un tirdzniecības apstākļiem. Konkrētāk, atbalsts pētniecības, izstrādes un inovācijas jomā var radīt konkrētu produktu tirgus izkropļojumus un atrašanās vietas ietekmi. Pēc tam Komisija salīdzinās atbalsta pozitīvo ietekmi ar tā negatīvo ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību. Ja pozitīvā ietekme atsvērs negatīvo ietekmi, Komisija atbalstu atzīs par saderīgu.

3.2.1. Vajadzība pēc valsts iejaukšanās

60. Valsts atbalsta pasākumam jābūt vērstam uz tādas situācijas radīšanu, kurā atbalsts var panākt būtisku attīstību, ko tirgus pats nespēj nodrošināt, piemēram, tam jānovērš tirgus nepilnība, kas saistīta ar attiecīgo pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību vai investīciju.

3.2.1.1. Vispārīgi nosacījumi

61. Valsts atbalsts pētniecības, izstrādes un inovācijas palielināšanai var būt nepieciešams situācijā, kad tirgus pats nespēj panākt efektīvu iznākumu. Lai novērtētu, vai valsts atbalsts ir iedarbīgs līdzeklis paredzētā rezultāta sasniegšanā, vispirms ir jāapzina risināmā problēma. Valsts atbalstam būtu jābūt vērstam uz situācijām, kurās ar atbalstu var panākt būtisku attīstību, ko tirgus pats nespētu nodrošināt. Dalībvalstīm būtu jāpaskaidro, kādā veidā atbalsta pasākums var iedarbīgi mazināt konstatētās tirgus nepilnības, kas tirgum traucē pašam īstenot konkrēto pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību vai veikt konkrēto investīciju.
62. Pētniecība, izstrāde un inovācija notiek, veicot virkni darbību, kas parasti atrodas vairāku produktu tirgu augšposmā un izmanto pieejamās spējas izstrādāt jaunus vai uzlabotus produktus, pakalpojumus un procesus šajos vai pilnīgi jaunos produktu tirgos, tādējādi veicinot ekonomikas izaugsmi, palīdzot veidot teritoriālo un sociālo kohēziju vai sekmējot vispārēju patērētāju ieinteresētību. Tomēr, ņemot vērā pieejamās pētniecības, izstrādes un inovācijas spējas, tirgus nepilnības var būt šķērslis tam, lai sasniegtu optimālu izlaidi, un var izraisīt neefektīvu iznākumu šādu iemeslu dēļ:
- (i) **pozitīva ārējā ietekme vai zināšanu tālāknodešana:** pētniecība, izstrāde un inovācija sabiedrībai bieži rada ieguvumus pozitīvas plašākas ietekmes veidā, piemēram, zināšanu tālāknodešanu vai uzlabotas iespējas citiem ekonomikas

dalībniekiem izstrādāt komplementārus produktus un pakalpojumus. Tomēr, ja to atstāj tirgus ziņā, daudziem projektiem, lai arī tie būtu sabiedrībai noderīgi, raugoties no privātās darbījumbūdas viedokļa, to atdeve var nebūt pietiekoši pievilcīga, jo uzņēmumi ar mērķi nopelnīt, lemjot par pētniecības, izstrādes un inovācijas apjomu, ko tiem vajadzētu veikt, nesaredz pietiekamas iespējas apropriēt savas darbības radītos ieguvumus. Līdz ar to valsts atbalsts var palīdzēt īstenot projektus, kuru rezultātā rodas vispārējs sabiedrīks vai saimniecīks labums un kuri citādi netīktu īstenoti.

Tomēr ne visi pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību sniegtie ieguvumi ir eksternalitātes, un eksternalitātes vienas pašas vēl automātiski nenozīmē, ka valsts atbalsts ir saderīgs ar iekšējo tirgu. Kopumā patērētāji ir gatavi maksāt par jaunu produktu un pakalpojumu sniegto tiešo ieguvumu, bet uzņēmumi ieguvumus no savām investīcijām var apropriēt ar citu pastāvošo instrumentu palīdzību, piemēram, intelektuālā īpašuma tiesībām. Tomēr dažos gadījumos minētie līdzekļi ir nepilnīgi un paliek tirgus nepilnība, ko var koriģēt ar valsts atbalstu. Piemēram, attiecībā uz fundamentāliem pētījumiem bieži tiek apgalvots, ka var būt grūti liegt citiem iegūt piekļuvi dažu darbību rezultātiem, un līdz ar to tām varētu būt sabiedriska labuma raksturs. No otras puses, specifiskākas zināšanas, kas saistītas ar ražošanu, bieži vien var labi aizsargāt, piemēram, ar patentu palīdzību, un tas izgudrotājam ļauj saņemt lielāku atdevi no izgudrojuma;

- (ii) **nepilnīga un asimetriska informācija:** pētniecības, izstrādes un inovācijas darbībām ir raksturīga liela nenoteiktība. Noteiktos apstākļos nepilnīgas un asimetriskas informācijas dēļ privātie investori var nelabprāt finansēt vērtīgus projektus; augsti kvalificēti darbinieki var nezināt par darba iespējām novatorīskos uzņēmumos. Tā rezultātā cilvēkresursu un finanšu resursu sadale var būt neadekvāta, un sabiedrībai vai tautsaimniecībai potenciāli vērtīgi projekti var netīkt īstenoti.

Dažos gadījumos nepilnīga un asimetriska informācija var arī kavēt piekļuvi finansējumam. Tomēr nepilnīga informācija un riska esība nav automātīks pamatojums vajadzībai pēc valsts atbalsta. Projekti, kuriem ir mazāka privāto investīciju atdeve un kuri netiek finansēti, visnotaļ var liecināt par tirgus efektivitāti. Turklāt risks ir ikvienas darbījumbūdas daļa un pats par sevi nav tirgus nepilnība. Tomēr asimetriskas informācijas kontekstā risks var saasināt finansēšanas problēmas;

- (iii) **koordinācijas un tīkla nepilnības:** uzņēmumu spēja savstarpēji koordinēties vai mijiedarboties, lai veiktu pētniecību, izstrādi un inovāciju, var būt apgrūtināta dažādu iemeslu dēļ; tās var būt savstarpējās koordinēšanās grūtības liela sadarbības partneru skaita dēļ, ja dažiem no tiem ir atšķirīgas intereses, līgumu sagatavošanas problēmas un grūtības koordinēt sadarbību, jo notiek, piemēram, dalīšanās ar sensitīvu informāciju.

3.2.1.2. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu

- 63. Lai gan dažas tirgus nepilnības var kavēt pētniecību, izstrādi un inovāciju kopumā, tās visus uzņēmumus un tautsaimniecības nozares neskar vienādā mērā. Līdz ar to attiecībā uz paziņojamo individuālo atbalstu dalībvalstīm būtu jāsniedz pienācīga informācija par to, vai ar atbalstu tiks risināta vispārēja tirgus nepilnība attiecībā uz pētniecību, izstrādi

un inovāciju vai konkrēta tirgus nepilnība, kas saistīta ar pētniecību, izstrādi un inovāciju un kas skar, piemēram, noteiktu nozari vai darbījumsdarbības virzienu.

64. Komisija ņems vērā šādus elementus:

- (i) **zināšanu tālāknodešana:** zināšanu izplatīšanas paredzētais līmenis; radīto zināšanu specifiskums; intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības pieejamība; komplementaritātes pakāpe ar citiem produktiem un pakalpojumiem;
- (ii) **nepilnīga un asimetriska informācija:** riska pakāpe un pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību sarežģītība; ārēja finansējuma nepieciešamība; atbalsta saņēmēja raksturojums attiecībā uz piekļuvi ārējam finansējumam;
- (iii) **koordinācijas nepilnības:** uzņēmumu skaits, kuri sadarbojas; sadarbības intensitāte; sadarbības partneru interešu atšķirības; problēmas līgumu sagatavošanā; problēmas sadarbības koordinēšanā.

65. Analīzē par iespējamu tirgus nepilnību, kas traucē īstenot pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības, kuras rosināmas ar attiecīgā atbalsta pasākuma palīdzību, Komisija jo īpaši ņems vērā visus pieejamos nozariskos salīdzinājumus un citus pētījumus, kas attiecīgajai dalībvalstij būtu jānodrošina.

66. Paziņojot par investīcijas vai darbības atbalstu inovācijas kopām, dalībvalstīm ir jāsniedz informācija par inovācijas kopas plānoto vai paredzēto specializāciju, esošo reģionālo potenciālu un to, vai ES pastāv inovācijas kopas, kuras izveidotas līdzīgām vajadzībām. Attiecīgā gadījumā dalībvalstīm būtu arī jāpaskaidro, kā kopa var radīt pozitīvu ietekmi uz Savienības ekonomikas tehnoloģisko progresu un digitālo pārkārtošanos. Gadījumos, kad atbalstītā inovācijas kopa ir digitālās inovācijas centrs, Komisija pieņems, ka šāds ieguldījums tiks nodrošināts. Analīzē Komisija analizēs, vai inovācijas kopas darbību stimulētā vai sekmētā sadarbība cita starpā varētu saīsināt laiku, kas paiet no jaunu zināšanu iegūšanas brīža līdz to pārveidošanai par inovatīviem lietojumiem, piemēram, produktiem, pakalpojumiem, procesiem un risinājumiem, kas balstīti arī uz digitālajām tehnoloģijām, tādējādi palīdzot pārveidot Savienības ekonomiku atbilstoši paziņojumam par zaļo kursu un par digitālo Eiropu.

67. Paziņojot par investīciju atbalstu tehnoloģiju infrastruktūrām, dalībvalstīm ir jāsniedz detalizēta un precīza informācija par tehnoloģiju infrastruktūras plānoto vai paredzēto specializāciju, progresīvo būtību un iespējamo lomu Savienības ekonomikas digitālās un zaļās pārkārtošanās veicināšanā reģionālā, valsts un Savienības līmenī. Dalībvalstīm ir arī jāsniedz informācija par to, vai Savienībā pastāv līdzīgas tehnoloģiju infrastruktūras — finansētas no publiskiem līdzekļiem vai ne. Dalībvalstīm papildus jāsniedz arī informācija par lietotāju profilu, piemēram, ziņas par to lielumu, nozari un cita relevanta informācija. Komisija savā novērtējumā izskatīs, cik lielā mērā infrastruktūras kapacitāte tiks iedalīta pakalpojumu sniegšanai MVU, tādējādi sniedzot MVU iespējas uzlabot savu ražošanas procesu efektivitāti un spēju radīt inovatīvus produktus un darbījumsdarbības modeļus, ko jo īpaši veicina piekļuve digitālajām tehnoloģijām.

68. Attiecībā uz valsts atbalstu, ko piešķir projektiem vai darbībām, kuras tieši vai netieši finansē arī Savienība (t. i., Komisija, tās izpildaģentūras, kopuzņēmumi, kas izveidoti, pamatojoties uz Līguma 185. un 187. pantu, vai jebkuras citas īstenošanas struktūras, kurās Savienības finansējums nav tiešā vai netiešā dalībvalsts kontrolē), Komisija uzskatīs, ka ir konstatēta vajadzība pēc valsts iejaukšanās.

69. Turpretī, ja valsts atbalsts ir piešķirts projektiem vai darbībām, kuras attiecībā uz to tehnoloģisko saturu, riska pakāpi un lielumu ir līdzīgas tām, kas Savienībā jau īstenotas tirgus apstākļos, Komisija principā prezumēs, ka tirgus nepilnības nepastāv, un pieprasīs papildu pierādījumus un pamatojumu vajadzībai pēc valsts iejaukšanās. Tehnoloģiju infrastruktūru un inovācijas kopu gadījumā dalībvalstīm ir jāpierāda, ka valsts atbalsts nenovēdis pie Savienībā jau strādājošu struktūru piedāvāto pakalpojumu dublēšanās, kas varētu novest pie jaudas dīkstāves un likt apšaubīt atbalstītās investīcijas ekonomisko dzīvotspēju.

3.2.2. Atbalsta pasākuma piemērotība

70. Ierosinātajam atbalsta pasākumam jābūt rīcībpolitiskam instrumentam, kas ir piemērots paredzētā atbalsta mērķa sasniegšanai, proti, nedrīkst būt tādu piemērotāku un mazāk kropļojošu rīcībpolitisku un atbalsta instrumentu, kas varētu nodrošināt tādus pašus rezultātus.

3.2.2.1. Piemērotība, salīdzinot ar alternatīviem rīcībpolitiskajiem instrumentiem

71. Valsts atbalsts nav vienīgais rīcībpolitiskais instruments, kas dalībvalstīm pieejams pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību veicināšanai. Ir svarīgi atcerēties, ka var būt citi, vairāk iederīgi instrumenti, piemēram, ar pieprasījumu saistīti pasākumi, kas ietver regulējumu, publisko iepirkumu vai standartizāciju, kā arī publiskās pētniecības un izglītības finansējuma palielinājums un vispārēji fiskālie pasākumi. Rīcībpolitiskā instrumenta piemērotība noteiktā situācijā parasti ir saistīta ar risināmās problēmas būtību. Piemēram, tirgus šķēršļu samazināšana var būt piemērotāka par valsts atbalstu, lai novērstu jaunienācēja grūtības apropiēt pētniecības, izstrādes un inovācijas rezultātus. Lai risinātu kvalificēta personāla trūkuma problēmu, lielākas investīcijas izglītībā var būt piemērotākas nekā valsts atbalsta piešķiršana.
72. Atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai var atļaut kā valsts atbalsta vispārējā aizlieguma izņēmumu, ja tas ir nepieciešams attiecīgo pētniecības, izstrādes un inovācijas pasākumu veicināšanai. Līdz ar to, svarīgs elements šajā ziņā ir tas, vai un cik lielā mērā valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai var uzskatīt par piemērotu instrumentu pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību palielināšanai, ņemot vērā, ka citi instrumenti, kas rada mazākus izkropļojumus, varētu sniegt tādus pašus rezultātus.
73. Komisija, veicot saderības analīzi, īpaši ņem vērā ierosinātā pasākuma ietekmes novērtējumu, ko veikusi attiecīgā dalībvalsts. Par piemērotu instrumentu ir uzskatāmi pasākumi, attiecībā uz kuriem dalībvalstis ir apsvērušas citus rīcībpolitikas risinājumus un attiecībā uz kuriem ir konstatētas un Komisijai paziņotas priekšrocības, ko sniedz tāda selektīva instrumenta kā valsts atbalsts izmantošana.
74. Attiecībā uz valsts atbalstu, ko piešķir projektiem vai darbībām, kuras tieši vai netieši finansē arī Savienība (t. i., Komisija, tās izpildaģentūras, kopuzņēmumi, kas izveidoti, pamatojoties uz Līguma 185. un 187. pantu, vai jebkuras citas īstenošanas struktūras, kurās Savienības finansējums nav tiešā vai netiešā dalībvalstu kontrolē), Komisija uzskatīs, ka ir konstatēta atbalsta pasākuma piemērotība. Dalībvalstīm būtu jāpierāda, ka valsts atbalsts vērtētajam projektam vai darbībai radītu sinerģiju ar cita veida finansējumu vai līdzfinansējumu no Savienības programmām.

3.2.2.2. Piemērotība, salīdzinot dažādus atbalsta instrumentus

75. Pētniecības, izstrādes un inovācijas valsts atbalstu var piešķirt dažādās formās. Tāpēc dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka atbalsts tiek piešķirts tādā formā, kas radītu

vismazākos konkurences un tirdzniecības izkropļojumus. Šajā saistībā, ja atbalsts tiek piešķirts formās, kuras sniedz tiešas finanšu priekšrocības, piemēram, piešķirot tiešas dotācijas, atbrīvojumus no nodokļiem vai citiem obligātiem maksājumiem vai to samazinājumu vai piedāvājot zemi, produktus vai pakalpojumus par izdevīgām cenām, attiecīgajai dalībvalstij ir jāiekļauj citu risinājumu analīze un jāpaskaidro, kāpēc vai kādā veidā citas, iespējams, mazāk kropļojošas atbalsta formas, piemēram, atmaksājami avansi, vai atbalsta formas, kas balstītas uz parāda vai pašu kapitāla instrumentiem (piemēram, valsts garantijas, akciju/daļu iegāde vai citas aizdevumu vai kapitāla iemaksas ar labvēlīgiem nosacījumiem), ir mazāk piemērotas.

76. Atbalsta instrumenta izvēle būtu jāveic, ņemot vērā tirgus nepilnību, kuru ar šo instrumentu cenšas novērst. Piemēram, ja pamatā esošā tirgus nepilnība ir problemātiska piekļuve ārējā parāda finansējumam asimetriskas informācijas dēļ, dalībvalstīm atbalsts parasti būtu jāpiešķir likviditātes atbalsta formā, piemēram, tas varētu būt aizdevums vai garantija, nevis dotācija. Ja ir nepieciešams uzņēmumam nodrošināt arī noteiktu risku dalīšanas pakāpi, vēlamais atbalsta instruments parasti ir atmaksājams avanss. Konkrēti, ja atbalsts tiek piešķirts citā formā, kas nav likviditātes atbalsts vai atmaksājams avanss par darbībām, kas ir tuvu tirgum, dalībvalstīm ir jāpamato konkrētās tirgus nepilnības risināšanai izvēlēto instrumenta piemērotību. Attiecībā uz shēmām, ar kurām īsteno darba programmu mērķus un prioritātes, principā tiek prezumēts, ka šajās programmās izvēlētais finansēšanas instruments ir piemērots instruments.

3.2.3. *Atbalsta samērīgums*

3.2.3.1. *Vispārīgi nosacījumi*

77. Lai pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu varētu uzskatīt par samērīgu, tā apjomam ir jāaprobežojas ar minimumu, kas vajadzīgs, lai veiktu atbalstāmo darbību. 3.2.3.1.1. Atbalsta maksimālā intensitāte
78. Lai nodrošinātu, ka atbalsta līmenis ir samērīgs ar tirgus nepilnībām, kuras ar to plānots risināt un kuras traucē īstenot pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības, kas tiks rosinātas ar attiecīgā atbalsta pasākuma palīdzību, atbalsts jānosaka attiecībā pret iepriekš definētu attiecināmo izmaksu kopumu un jāattiecinā tikai uz noteiktu šo attiecināmo izmaksu proporciju (atbalsta intensitāte). Atbalsta intensitāte jānosaka katram atbalsta saņēmējam, tostarp sadarbības projektā.
79. Lai nodrošinātu paredzamību un vienlīdzīgus konkurences apstākļus, Komisija pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstam piemēro atbalsta maksimālo intensitāti, ko nosaka, balstoties uz trim kritērijiem: (i) atbalsta pietuvinātība tirgum — kalpo par aizstājēju atbalsta paredzamajai negatīvajai ietekmei un nepieciešamībai pēc tā, ņemot vērā iespējamās augstākus ieņēmumus, ko var sagaidīt no atbalstītajām darbībām; (ii) saņēmēja lielums — kalpo par aizstājēju daudz akūtākām grūtībām, ar kurām parasti saskaras mazāki uzņēmumi, lai finansētu riskantu projektu; (iii) tirgus nepilnības aktualitāte, piemēram, paredzamās eksternalitātes zināšanu izplatīšanas ziņā. Līdz ar to atbalsta intensitātei parasti vajadzētu būt zemākai darbībām, kas saistītas ar izstrādi un inovāciju, salīdzinājumā ar pētniecības darbībām. Tāpat šie apsvērumi attiecas arī uz atbalsta intensitāti tehnoloģiju infrastruktūrām, kuras pēc būtības galvenokārt sniegtu pakalpojumus lietotājiem tādu pētniecības un izstrādes darbību veikšanai, kas ir tuvāk tirgum salīdzinājumā ar pētniecības un izstrādes darbībām, kas parasti tiek veiktas pētniecības infrastruktūrās.

80. Attiecināmās izmaksas par katru atbalsta pasākumu, uz kuru attiecas šīs nostādnes, ir izklāstītas I pielikumā. Ja pētniecības un izstrādes projekts sastāv no dažādiem uzdevumiem, katram atbilstīgajam uzdevumam ir jāietilpst fundamentālo pētījumu, rūpniecisko pētījumu vai eksperimentālās izstrādes kategorijā⁵¹. Klasificējot dažādas darbības saskaņā ar atbilstīgo kategoriju⁵², Komisija atsauksies uz savu praksi, kā arī uz konkrētiem piemēriem un skaidrojumiem, kas sniegti ESAO Fraskati rokasgrāmatā⁵³.
 81. Attiecināmās izmaksas pamato ar jaunākajiem pieejamajiem dokumentārajiem pierādījumiem, kas ir skaidri un konkrēti. Pētniecības un izstrādes netiešās izmaksas var arī aprēķināt, izmantojot vienkāršotu izmaksu aprēķinu, kurā pētniecības un izstrādes projekta kopējām attiecināmajām tiešajām izmaksām tiek piemērota vienota likme, kas var sasniegt 15 %. Šādā gadījumā gan tiešo, gan netiešo izmaksu kategorijas ir jānosaka saskaņā ar parasto grāmatvedības praksi, tās drīkst ietvert tikai attiecināmās pētniecības un izstrādes projekta izmaksas, kas uzskaitītas I pielikumā, un tās ir arī pienācīgi jāpamato.
 82. Atbalsta maksimālā intensitāte, ko parasti piemēro visiem atbilstīgajiem pētniecības, izstrādes un inovācijas pasākumiem, ir izklāstīta II pielikumā⁵⁴.
 83. Valsts atbalsta gadījumā tādām projektam, ko kopīgi veic pētniecības organizācijas un uzņēmumi, tiešā publiskā atbalsta un pētniecības organizāciju iemaksu (ja tās ir atbalsts) kombinācija vienam un tam pašam projektam nedrīkst pārsniegt piemērojamo atbalsta intensitāti katram saņēmējam uzņēmumam.
- 3.2.3.1.2. Atmaksājami avansi
84. Ja dalībvalsts piešķir atmaksājamu avansu, kas uzskatāms par valsts atbalstu Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē, piemēro šajā sadaļā paredzētos noteikumus.
 85. Ja dalībvalsts, balstoties uz derīgu metodiku, kuras pamatā ir pietiekami pārbaudāmi dati, var pierādīt, ka ir iespējams aprēķināt atmaksājamā avansa dotācijas bruto ekvivalentu, tā var paziņot Komisijai par atbalsta shēmu un ar to saistīto metodiku. Ja Komisija šo metodiku akceptē un uzskata, ka shēma ir saderīga, tad atbalstu var piešķirt, balstoties uz atmaksājamā avansa dotācijas bruto ekvivalentu, līdz II pielikumā noteiktajai atbalsta intensitātei.
 86. Visos pārējos gadījumos atmaksājamo avansu izsaka kā attiecināmo izmaksu procentuālo daļu, un tas drīkst pārsniegt piemērojamo maksimālo atbalsta intensitāti par 10 procentu punktiem, ja ir ievēroti turpmāk minētie nosacījumi:

⁵¹ Šī kvalificēšana nav noteikti jāveic hronoloģiskā kārtībā, secīgi laikā virzoties no fundamentālajiem pētījumiem līdz tirgum tuvākām darbībām. Līdz ar to nekas neliegs Komisijai klasificēt uzdevumu, ko veic projekta vēlākā posmā, kā rūpniecisku pētījumu, kaut arī tā ir konstatējusi, ka darbība, kas veikta projekta agrākā posmā, ir eksperimentālā izstrāde vai tā vispār nav pētniecība.

⁵² Praktisku apsvērumu dēļ, ja vien netiek parādīts, ka individuālos gadījumos būtu jāizmanto atšķirīga skala, dažādās pētniecības un izstrādes kategorijas var uzskatīt arī par atbilstīgām tehnoloģiju gatavības līmeņiem — 1. līmenis (fundamentālie pētījumi), 2.–4. līmenis (rūpnieciskie pētījumi) un 5.–8. līmenis (eksperimentālā izstrāde); skatīt Komisijas paziņojumu “Eiropas stratēģija par svarīgām pamattehnoloģijām — tilts uz izaugsmi un nodarbinātību”, COM(2012) 341 final, 26.6.2012.

⁵³ EASO, *OECD Frascati Manual 2015: Guidelines for Collecting and Reporting Data on Research and Experimental Development* (ievērojot grozījumus vai aizstājošus tekstus).

⁵⁴ Neskarot īpašos noteikumus, kas piemērojami atbalstam pētniecībai un izstrādei lauksaimniecības un zivsaimniecības nozarē un kas noteikti Grupu atbrīvojuma regulā.

- (a) sekmīga iznākuma gadījumā pasākumam jāparedz, ka avanss jāatmaksā ar tādu procentu likmi, kas nav mazāka par diskonta likmi, kura izriet no Komisijas paziņojuma par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu⁵⁵;
 - (b) ja panākumi pārsniedz iznākumu, kas definēts kā sekmīgs, attiecīgajai dalībvalstij būtu jāpieprasa maksājumi, kas pārsniedz avansa summas atmaksu, ieskaitot procentus saskaņā ar piemērojamo diskonta likmi;
 - (c) gadījumā, ja projekts neizdodas, avanss nav jāatmaksā pilnībā. Daļēju panākumu gadījumā atmaksājama summai vajadzētu būt samērīgai ar gūto panākumu pakāpi.
87. Lai Komisija varētu novērtēt pasākumu, tajā jāietver sīki izklāstīti atmaksāšanas noteikumi panākumu gadījumā, kuri skaidri definē, kas tiks uzskatīts par sekmīgu iznākumu, balstoties uz saprātīgu un piesardzīgu hipotēzi.
- 3.2.3.1.3. Fiskālie pasākumi
88. Ciktāl tas ir valsts atbalsts, fiskālā pasākuma atbalsta intensitāti var aprēķināt vai nu individuāliem projektiem, vai — uzņēmuma līmenī — kā attiecību starp kopējiem nodokļu atvieglojumiem un visu pētniecības, izstrādes un inovācijas attiecināmo izmaksu summu, kas radušās laikposmā, kurš nepārsniedz trīs secīgus finanšu gadus. Pēdējā gadījumā fiskālo pasākumu var piemērot visām atbilstīgajām darbībām bez nošķiruma, bet tas nedrīkst pārsniegt piemērojamo atbalsta intensitāti eksperimentālajai izstrādei⁵⁶.
- 3.2.3.1.4. Atbalsta kumulācija
89. Atbalstu var piešķirt vienlaikus vairāku atbalsta shēmu satvarā vai kumulēti ar *ad hoc* atbalstu, ja vien kopējais valsts atbalsta apjoms darbībai vai projektam nepārsniedz šajās nostādņēs noteiktos atbalsta maksimālos apjomus. Kā minēts 11. punktā, Savienības finansējums, ko centralizēti pārvalda Savienības iestādes, aģentūras, kopuzņēmumi vai citas struktūras un kas nav tiešā vai netiešā dalībvalstu kontrolē, par valsts atbalstu nav uzskatāms un nebūtu jāņem vērā. Ja šāds Savienības finansējums tiek kombinēts ar valsts atbalstu, publiskā finansējuma, kas piešķirts saistībā ar tām pašām attiecināmajām izmaksām, kopsumma tomēr nedrīkst pārsniegt vislabvēlīgāko maksimālo finansējuma likmi, kas noteikta piemērojamos Savienības tiesību aktu noteikumos.
90. Ja izdevumi, kas var pretendēt uz pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu, kopumā vai daļēji var arī potenciāli pretendēt uz citiem mērķiem paredzētu atbalstu, dublējošajai daļai tiks piemērots vislabvēlīgākais maksimālais apjoms jebkuros relevantajos noteikumos.
91. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstu nedrīkst summēt ar *de minimis* atbalstu attiecībā uz vienām un tām pašām attiecināmajām izmaksām, ja tā rezultātā atbalsta intensitāte pārsniegtu šajās nostādņēs noteiktās atbalsta intensitātes.

⁵⁵ Komisijas paziņojums par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu, OV C 14, 19.1.2008., 6. lpp.

⁵⁶ Turpretī, ja fiskālajā atbalsta pasākumā dažādas pētniecības un izstrādes kategorijas ir nošķirtas, tad nedrīkst tikt pārsniegtas attiecīgās atbalsta intensitātes.

3.2.3.2. Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu

92. Attiecībā uz paziņojamu individuālu atbalstu samērīgumu nevar nodrošināt tikai ar to vien, ka ir nodrošināta atbilstība iepriekš definētajām maksimālajām atbalsta intensitātēm.
93. Parasti, lai noteiktu, vai atbalsts ir samērīgs, Komisija pārbaudīs, ka atbalsta apjoms nepārsniedz minimumu, kas nepieciešams, lai atbalstāmais projekts būtu pietiekami rentabls, piemēram, lai varētu sasniegt *IRR*, kas atbilst nozarei vai uzņēmumam specifiskajam etalonrādītājam vai robežlikmei. Šim nolūkam var izmantot parastās atdeves likmes, ko saņēmējs uzņēmums pieprasa citos pētniecības, izstrādes un inovācijas projektos, kapitāla izmaksas uzņēmumam kopumā vai atdevi, kas parasti vērojama attiecīgajā industrijā. Visas relevantās paredzamās izmaksas un ieguvumi ir jāņem vērā par visu projekta darbības laiku, arī izmaksas un ieņēmumi, kas izriet no pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību rezultātiem.
94. Ja ir parādīts, piemēram, ar uzņēmuma iekšējo dokumentu palīdzību, ka atbalsta saņēmējam ir nepārprotama izvēle starp atbalstīta projekta īstenošanu vai alternatīva projekta īstenošanu bez atbalsta, atbalsts tiks uzskatīts par ierobežotu līdz minimumam tikai tad, ja tā summa nepārsniegs neto papildizmaksas saistībā ar attiecīgo darbību īstenošanu salīdzinājumā ar hipotētisko projektu, kas tiktu īstenots atbalsta neesības gadījumā. Lai noteiktu neto papildizmaksas, Komisija salīdzinās paredzamās neto pašreizējās vērtības investīcijai atbalstāmajā projektā un hipotētiskajā projektā, ņemot vērā iespējamību, ka tiek īstenoti atšķirīgi darbības scenāriji⁵⁷.
95. Ja atbalsts tiek piešķirts pētniecības un izstrādes projektiem vai pētniecības infrastruktūru būvniecībai vai modernizācijai, vai tehnoloģiju infrastruktūru būvniecībai vai modernizācijai un Komisija, pamatojoties uz 94. vai 95. punktā noteikto metodiku, var konstatēt, ka atbalsts aprobežojas tikai un vienīgi ar vajadzīgo minimumu, var pieļaut augstākas maksimālās atbalsta intensitātes nekā tās, kas noteiktas II pielikumā, taču nedrīkst pārsniegt līmeņus, kas norādīti tālāk tabulā.

	Mazs uzņēmums	Vidējs uzņēmums	Liels uzņēmums
Atbalsts pētniecības un izstrādes projektiem			
Fundamentālie pētījumi	100 %	100 %	100 %
Lietišķie pētījumi	80 %	70 %	60 %
- ja notiek patiesa sadarbība starp uzņēmumiem (lieliem uzņēmumiem — pārrobežu sadarbība vai ar vismaz vienu MVU) vai starp uzņēmumu un pētniecības organizāciju, vai - ja tiek plaši izplatīti rezultāti.	90 %	80 %	70 %
Atbalsts pētniecības infrastruktūru	60 %		

⁵⁷ Gadījumā, kad atbalsts ļauj palielināt vienīgi projekta pabeigšanas tempu, salīdzinājumam vajadzētu galvenokārt atspoguļot atšķirīgos termiņus tādos aspektos kā naudas plūsmas un aizkavēta ienākšana tirgū.

būvniecībai un modernizācijai	
Atbalsts tehnoloģiju infrastruktūru būvniecībai un modernizācijai	[35 %]
<ul style="list-style-type: none"> - ar nosacījumu, ka publisko finansējumu sniedz vismaz divas dalībvalstis, vai - ar nosacījumu, ka tehnoloģiju infrastruktūra sniedz pakalpojumus galvenokārt MVU (šim mērķim iedalot vismaz 80 % savas kapacitātes). 	[40 %]

96. Lai pierādītu, ka atbalsts aprobežojas ar vajadzīgo minimumu, dalībvalstīm ir jāpaskaidro, kā noteikta atbalsta summa. Dokumentāciju un aprēķinus, kas izmantoti stimulējošās ietekmes analīzē, var izmantot arī atbalsta samērīguma novērtēšanai. Ciktāl konstatētā nepieciešamība pēc atbalsta ir saistīta galvenokārt ar grūtībām piesaistīt parāda finansējumu no tirgus, nevis ar rentabilitātes trūkumu, īpaši piemērots veids, kā nodrošināt, ka atbalsts aprobežojas ar minimumu, var būt atbalsta sniegšana aizdevuma, garantijas vai atmaksājama avansa formā, nevis neatmaksājamā — piemēram, dotācijas — formā.
97. Ja kādā dalībvalstī atbalstāmās darbības veikšanai ir vairāki potenciālie kandidāti, samērīguma prasība drīzāk varētu tikt ievērota tad, ja atbalsts tiek piešķirts, balstoties uz pārskatāmiem, objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem.
98. Lai novērstu faktiskus vai potenciālus tiešus vai netiešus starptautiskās tirdzniecības izkropļojumus, var atļaut lielākas intensitātes par šajās nostādņēs principā pieļautajām, ja konkurenti, kas atrodas ārpus Savienības, tieši vai netieši ir saņēmuši pēdējo trīs gadu laikā vai gatavojas saņemt līdzvērtīgas intensitātes atbalstu līdzīgiem projektiem. Tomēr, ja starptautiskās tirdzniecības izkropļojumi, ņemot vērā attiecīgās nozares īpašo raksturu, drīzāk varētu rasties pēc vairāk nekā trīs gadiem, atsaucies periodu var attiecīgi pagarināt. Ja iespējams, attiecīgajai dalībvalstij ir jāsniedz Komisijai pietiekoša informācija, lai tā varētu novērtēt situāciju, jo īpaši nepieciešamību ņemt vērā konkurences priekšrocības, kādas ir konkurentam no trešās valsts. Ja Komisijai nav pierādījumu par piešķirto vai ierosināto atbalstu, tā savu lēmumu var balstīt arī uz netiešiem pierādījumiem.
99. Vācot pierādījumus, Komisija var izmantot savas izmeklēšanas pilnvaras⁵⁸.

3.2.4. Pārredzamība

100. Lai nodrošinātos pret nevēlamiem tirgus izkropļojumiem, jānodrošina, ka visi relevantie tiesību akti un attiecīgā informācija par atbalstu, kas piešķirts atbilstīgi tiem, dalībvalstīm, Komisijai, ekonomikas dalībniekiem un sabiedrībai ir viegli piekļūstami.
101. Izņemot individuālā atbalsta piešķirumus, kas nepārsniedz 100 000 EUR, dalībvalstīm vispusīgā valsts atbalsta tīmekļa vietnē valsts vai reģionālā līmenī jāpublicē vismaz šāda

⁵⁸ Skatīt 1. panta 3. punktu Padomes Regulā (ES) Nr. 734/2013 (2013. gada 22. jūlijs), ar kuru groza Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai, OV L 204, 31.7.2013., 15. lpp.

informācija par paziņotajiem valsts atbalsta pasākumiem: atbalsta shēmas un tās īstenošanas noteikumu pilns teksts vai individuālā atbalsta juridiskais pamats, vai saite uz šādu informāciju; atbalsta piešķirējas iestādes nosaukums; individuālo saņēmēju identitāte; katram atbalsta saņēmējam piešķirtā atbalsta forma un summa; atbalsta piešķiršanas datums; atbalsta saņēmēja veids (MVU vai liels uzņēmums); saņēmēja atrašanās vietas reģions (*NUTS* II līmenī); un galvenā tautsaimniecības nozare, kurā atbalsta saņēmējs veic savas darbības (*NACE* grupu līmenī)⁵⁹. Šāda informācija ir jāpublicē sešu mēnešu laikā pēc atbalsta piešķiršanas lēmuma pieņemšanas vai — attiecībā uz fiskāliem pasākumiem — viena gada laikā kopš nodokļu deklarācijas datuma, tā jāglabā vismaz desmit gadus un tai jābūt pieejamai plašākai sabiedrībai bez ierobežojumiem⁶⁰.

3.2.5. *Pārlicināšanās, ka pētniecībai, izstrādei un inovācijai piešķirtā atbalsta radītā specifiskā negatīvā ietekme uz konkurenci un tirdzniecības apstākļiem ir samazināta līdz minimumam vai pilnībā novērsta*

3.2.5.1. *Vispārīgi apsvērumi*

102. Komisija apzinās atbalsta ietekmētos tirgus, ņemot vērā dalībvalstu sniegto informāciju par attiecīgajiem produktu tirgiem, t. i., tirgiem, kurus ietekmē izmaiņas atbalsta saņēmēja rīcībā. Ciktāl konkrēta novatoriska pētniecības, izstrādes un inovācijas darbība tiks saistīta ar vairākiem nākotnes produktu tirgiem, valsts atbalsta ietekme tiks aplūkota attiecībā uz visiem skartajiem tirgiem. Komisija apzinās arī ietekmēto ģeogrāfisko tirgu, kas ir teritorija, kurā darbojas ietekmētajā produktu tirgū strādājošie uzņēmumi, kurā konkurences apstākļi ir pietiekami viendabīgi un kuru var skaidri nodalīt no blakusesošajām teritorijām.
103. Pēc tam Komisija novērtēs konkurences izkropļojumus, pamatojoties uz pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta prognozējamo ietekmi uz konkurenci starp uzņēmumiem attiecīgajos produktu un ģeogrāfiskajos tirgos⁶¹, kurus atbalsts varētu negatīvi ietekmēt, ņemot vērā arī dalībvalstu sniegto informāciju par skartajiem konkurentiem un klientiem vai patērētājiem. Attiecīgos gadījumos Komisija šajā procesā var arī apzināt mijiedarbību konkurentu starpā (aizstāj, papildina, arī augšupējā vai lejupējā posmā) situācijās, kad pastāv lielāka iespējamība, ka atbalsta pasākums radīs konkurences izkropļojumus.
104. Atbalsts tā saņēmējam parasti ļauj iegūt konkurences priekšrocības, ko sniedz i) samazinātas ražošanas izmaksas, ii) lielāka ražošanas jauda vai iii) jaunu produktu izstrāde. Komisija uzskata, ka atbalsta negatīvo ietekmi vispirms izjutīs konkurenti. Tādēļ Komisijai vispirms būtu jāpievēršas to atbalsta saņēmēja faktisko vai potenciālo konkurentu apzināšanai, kurus atbalsts varētu negatīvi ietekmēt.

⁵⁹ Izņemot komercnoslēpumus un citu konfidenciālu informāciju pienācīgi pamatotos gadījumos un ja saņemta Komisijas piekrišana (Komisijas paziņojums par dienesta noslēpumu valsts atbalsta lēmumos, C(2003) 4582 galīgā redakcija, OV C 297, 9.12.2003., 6. lpp.). Attiecībā uz fiskāliem pasākumiem informāciju par individuālā atbalsta summām var norādīt šādos diapazonos (miljonos EUR): [0,5–1]; [1–2]; [2–5]; [5–10]; [10–30]; [30 un vairāk].

⁶⁰ Nelikumīga atbalsta gadījumā dalībvalstīm būs jānodrošina tās pašas informācijas *ex post* publicēšana vēlākais sešus mēnešus pēc Komisijas lēmuma datuma. Šai informācijai vajadzētu būt pieejamai tādā formātā, kas ļauj veikt datu meklēšanu, datu izvilkumu un datus viegli publicēt internetā, piemēram, CSV vai XML formātā.

⁶¹ Šajā analīzē attiecīgā gadījumā var aplūkot gan ielaides, gan izlaides tirgus.

105. Komisija konstatē divus galvenos iespējamās konkurences un tirdzniecības kropļojumus starp dalībvalstīm, ko rada pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts, proti, produktu tirgus kropļojumus un atrašanās vietas ietekmi. Abi veidi var būt par iemeslu neefektīvai iedalei, graujot iekšējā tirgus ekonomisko sniegumu, un sadales problēmām, jo atbalsts ietekmē saimnieciskās darbības sadalījumu pa reģioniem.
106. Attiecībā uz produktu tirgus izkropļojumiem valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai var ietekmēt konkurenci inovācijas procesos un produktu tirgos, kuros izmanto pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību rezultātus.
- 3.2.5.1.1. Ietekme uz produktu tirgiem
107. Valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai var traucēt konkurenci inovācijas procesos un produktu tirgos trīs dažādos veidos, proti, kropļojot konkurenci attiecībā uz ienākšanu tirgū un tā pamešanu, kropļojot dinamiskos investīciju stimulus un radot vai uzturot tirgus varu.
- i) Konkurences procesu kropļošana attiecībā uz ienākšanu tirgū un tā pamešanu*
108. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts var liegt tirgus mehānismam atbalstīt visefektīvākos ražotājus un izdarīt spiedienu uz visneefektīvākajiem ražotājiem, lai tie uzlabotu vai pārstrukturētu savu darbību vai pamestu tirgu. Tas varētu radīt situāciju, kurā piešķirtā atbalsta dēļ konkurenti, kuri citkārt varētu palikt tirgū, tiek izspiesti no tirgus vai pat tirgū nekad neienāk. Līdzīgi, valsts atbalsts var liegt neefektīviem uzņēmumiem pamest tirgu vai pat pamudināt tos ienākt tirgū un iegūt tirgus daļas no citkārt daudz efektīvākiem konkurentiem. Ja pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts nav pareizi mērķorientēts, tas līdz ar to var atbalstīt neefektīvus uzņēmumus, un tā rezultātā var izveidoties tādas tirgus struktūras, kurās daudzu tirgus dalībnieku darbības efektivitātes līmenis ir ļoti zems. Ilgtermiņā ieviešanas konkurences procesos attiecībā uz ienākšanu tirgū un tā pamešanu var apslāpēt inovāciju un palēnināt produktivitātes uzlabojumus visā industrijā.
- ii) Dinamisku stimulu izkropļošana*
109. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts var izkropļot atbalsta saņēmēja konkurentu dinamiskos stimulus veikt investīcijas. Kad kāds uzņēmums saņem atbalstu, šā uzņēmuma pētniecības, izstrādes un inovācijas sekmīgu darbību iespējamība kopumā pieaug, radot nākotnē lielāku klātbūtni relevantajā(-os) produkta tirgū(-os). Minētās palielinātās klātbūtnes rezultātā var izveidoties situācija, ka konkurenti samazina savu sākotnējo investīciju plānu tvērumu (izspiešanas efekts).
110. Turklāt atbalsts var padarīt iespējamās saņēmējus bezrūpīgus vai mudināt tos vairāk riskēt. Ilgtermiņa ietekme uz nozares vispārējo darbību tādā gadījumā visticamāk būtu negatīva. Līdz ar to, ja pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts nav pareizi mērķorientēts, tas var atbalstīt neefektīvus uzņēmumus, un tā rezultātā var izveidoties tādas tirgus struktūras, kurās daudzu tirgus dalībnieku darbības efektivitātes līmenis ir ļoti zems.
- iii) Tirgus varas radīšana vai uzturēšana*
111. Pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalstam var arī būt kropļojoša ietekme attiecībā uz to, ka pieaug vai saglabājas tirgus varas līmenis produktu tirgos. Tirgus vara ir spēja ievērojamu laika periodu ietekmēt tirgus cenas, izlaidi, produktu un pakalpojumu

sortimentu vai kvalitāti vai citus konkurences parametrus, kas nenāk par labu patērētājiem. Pat tad, ja atbalsts tirgus varu nenostiprina tieši, tas šādu efektu var radīt netieši, atturot esošos konkurentus no paplašināšanās vai veicinot to aiziešanu no tirgus, vai atturot jaunu konkurentu ienākšanu tirgū.

3.2.5.1.2. Ietekme uz tirdzniecību un atrašanās vietas izvēli

112. Valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai var arī radīt konkurences izkropļojumus, ja tas ietekmē atrašanās vietas izvēli. Šie izkropļojumi var rasties dažādās dalībvalstīs, ja uzņēmumi konkurē pāri robežām vai apsver citas atrašanās vietas. Atbalsts, kas vērsts uz darbības pārcelšanu uz citu iekšējā tirgus reģionu, iespējams, tieši neradīs izkropļojumu produktu tirgū, taču izraisīs darbību vai investīciju pārvietošanu no viena reģiona uz citu.

3.2.5.1.3. *Acīmredzama negatīva ietekme*

113. Principā atbalsta pasākums un konteksts, kādā tas tiek piemērots, ir jāanalizē, lai noteiktu, cik lielā mērā to var uzskatīt par konkurenci kropļojošu. Tomēr var saskatīt dažas situācijas, kurās negatīvā ietekme acīmredzami pārsniedz jebkādu pozitīvo ietekmi, un tas nozīmē, ka atbalstu nevar atzīt par saderīgu ar iekšējo tirgu.
114. Konkrēti, saskaņā ar vispārējiem Līguma principiem valsts atbalstu nevar uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu, ja atbalsta pasākums ir tiktāl diskriminējošs, ka to neattaisno tā valsts atbalsta īpašības. Kā paskaidrots 3.1.3. iedaļā, Komisija līdz ar to neļaus veikt nevienu pasākumu, ja šāds pasākums vai tam piesaistītie nosacījumi nozīmē relevanto Savienības tiesību aktu pārkāpumu. Tas jo īpaši attiecas uz atbalsta pasākumiem, kuros atbalsta piešķiršana ir atkarīga no pienākuma saņēmējam uzturēt savu galveno biroju relevantajā dalībvalstī (vai galvenokārt darboties minētajā dalībvalstī) vai izmantot valsts produktus vai pakalpojumus, kā arī uz atbalsta pasākumiem, kuri ierobežo saņēmēja iespējas pētniecības, izstrādes un inovācijas rezultātus izmantot citās dalībvalstīs.

3.2.5.2. *Atbalsta shēmas*

115. Lai atbalsta shēmas būtu saderīgas ar iekšējo tirgu, paziņojamās atbalsta shēmas nedrīkst izraisīt ievērojamus konkurences un tirdzniecības izkropļojumus. Proti, pat tad, ja izkropļojumus var uzskatīt par ierobežotiem individuālā līmenī (ja atbalsts ir vajadzīgs un samērīgs, lai sasniegtu kopīgo mērķi), kumulatīvi atbalsta shēmas joprojām var radīt lielus izkropļojumus. Šādi izkropļojumi var rasties, piemēram, tāda atbalsta dēļ, kas negatīvi ietekmē konkurentu dinamiskos stimulus ieviest jauninājumus. Ja shēma ir vērsta uz konkrētām nozarēm, šāda veida izkropļojumu risks ir vēl izteiktāks.
116. Neskarot 145. punktu, dalībvalstīm tādējādi ir jāpierāda, ka jebkāda negatīva ietekme tiks ierobežota līdz minimumam, ņemot vērā, piemēram, attiecīgo projektu lielumu, atbalsta individuālos un kumulatīvos apjomus, paredzamo saņēmēju skaitu, kā arī mērķa nozaru raksturojumu. Lai Komisija varētu novērtēt paziņojamo atbalsta shēmu iespējamo negatīvo ietekmi, dalībvalstis var iesniegt jebkādas ietekmes novērtējumus, kā arī *ex post* izvērtējumus, kas veikti līdzīgām iepriekšējām shēmām.

3.2.5.3. *Papildu nosacījumi attiecībā uz individuālu atbalstu*

3.2.5.3.1. Produktu tirgu izkropļojumi

117. Attiecībā uz paziņojamu individuālu atbalstu, lai Komisija varētu noteikt un novērtēt potenciālus konkurences un tirdzniecības izkropļojumus, dalībvalstīm būtu jāsniedz informācija par i) attiecīgajiem produktu tirgiem, t. i., tirgiem, kurus ietekmē izmaiņas atbalsta saņēmēja rīcībā, un ii) skartajiem konkurentiem un klientiem vai patērētājiem.
118. Vērtējot atbalsta pasākuma negatīvo ietekmi, Komisija konkurences izkropļojumu analīzē koncentrēs uzmanību uz pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta prognozējamo ietekmi uz konkurenci starp uzņēmumiem attiecīgajos produktu tirgos. Komisija lielāku nozīmi piešķirs konkurences un tirdzniecības riskiem, kuri rodas tuvākajā nākotnē un kuru varbūtība ir īpaši liela.
119. Ciktāl konkrēta novatoriska darbība tiks saistīta ar vairākiem nākotnes produktu tirgiem, valsts atbalsta ietekme tiks aplūkota saistībā ar attiecīgo tirgu kopumu. Dažos gadījumos pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību rezultāti, piemēram, intelektuālā īpašuma tiesību formā, paši tiek tirgoti tehnoloģiju tirgos, piemēram, licencējot vai tirgojot patentus. Šādos gadījumos Komisija var arī apsvērt atbalsta ietekmi uz konkurenci tehnoloģiju tirgos.
120. Komisija izmantos dažādus kritērijus, lai novērtētu iespējamās konkurences izkropļojumus, proti, dinamisko stimulu izkropļošanu, tirgus varas radīšanu vai uzturēšanu un neefektīvu tirgus struktūru saglabāšanu.

i) Dinamisku stimulu izkropļošana

121. Analizējot dinamisko stimulu iespējamās izkropļojumus, Komisija apsvērs šādus elementus:
 - (i) *tirgus izaugsme*: jo lielāka tirgus izaugsme tiek prognozēta nākotnē, jo mazāk iespējams, ka atbalsts konkurentu stimulus ietekmēs negatīvi, ņemot vērā, ka saglabājas pietiekami daudz izdevību izveidot rentablu darbību;
 - (ii) *atbalsta apjoms*: tādi atbalsta pasākumi, kuros iesaistītas ievērojamas atbalsta summas, vairāk var izraisīt būtisku izspiešanas efektu. Atbalsta summas nozīmīgums tiks mērīts, galvenokārt atsaucoties uz summu, ko galvenie tirgus dalībnieki tērē par līdzīga veida projektiem;
 - (iii) *pietuvinātība tirgum / atbalsta kategorija*: jo vairāk kāds atbalsta pasākums ir vērsts uz darbībām, kas ir tuvas tirgum, jo drīzāk tas varētu izraisīt ievērojamu izspiešanas efektu;
 - (iv) *atklāta pretendenta atlase*: Komisijas vērtējums būs pozitīvāks, ja atbalstu piešķir pēc pārredzamiem, objektīviem un nediskriminējošiem kritērijiem;
 - (v) *negatīvi pamešanas šķēršļi*: konkurenti, visticamāk, saglabās vai pat palielinās savus investīciju plānus tad, ja inovācijas procesam būs augsti pamešanas šķēršļi. Tas var notikt tad, ja daudzas konkurentu agrākās investīcijas ir ieslēgtas kādā noteiktā pētniecības, izstrādes un inovācijas trajektorijā;
 - (vi) *stimuls konkurēt nākotnes tirgū*: atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai var izraisīt tādu situāciju, kurā atbalsta saņēmēja konkurenti atsakās konkurēt nākotnes tirgū, kurā “uzvarētājs iegūst visu”, jo atbalsta sniegtās priekšrocības tehnoloģiskā progresa līmeņa, apjomradīto ietaupījumu, tīkla efekta vai laika ziņā samazina viņu iespēju potenciāli sekmīgi ienākt šajā nākotnes tirgū;

- (vii) *produktu diferencēšana un konkurences intensitāte*: ja produktu inovācija attiecas uz diferencētu produktu izstrādāšanu, kas saistīti, piemēram, ar atšķirīgiem zīmoliem, standartiem, tehnoloģijām vai patērētāju grupām, konkurenti var tikt mazāk skarti. Tāda pati situācija rodas, ja tirgū ir daudz faktiski konkurentu.

ii) Tirgus varas radīšana vai uzturēšana

122. Komisijas bažas saistītas galvenokārt ar tiem pētniecības, izstrādes un inovācijas pasākumiem, kas dod iespēju atbalsta saņēmējam nostiprināt tirgus varu jau pastāvošajos produktu tirgos vai pārvietot to uz nākotnes produktu tirgiem. Līdz ar to ir maz ticams, ka Komisija konstatēs konkurences problēmas saistībā ar tirgus varu gadījumos, kad atbalsta saņēmēja tirgus daļa ir mazāka par 25 %, un tirgos, kur tirgus koncentrācija, kā rāda Herfindāla-Hiršmana indekss (*HHI*), ir mazāka par 2000.
123. Veicot tirgus varas analīzi, Komisija vērtēs šādus elementus:
- (i) *atbalsta saņēmēja tirgus vara un tirgus struktūra*: ja atbalsta saņēmējs kādā produktu tirgū jau ieņem dominējošu stāvokli, atbalsta pasākums varētu šo pārsvaru pastiprināt, vēl vairāk vājinot konkurences spiedienu, ko konkurenti var izdarīt uz saņēmēju uzņēmumu. Līdzīgā veidā valsts atbalsta pasākumiem var būt nozīmīga ietekme oligopolos tirgos, kuros darbojas tikai daži tirgus dalībnieki;
 - (ii) *ienākšanas šķēršļu pakāpe*: pētniecības, izstrādes un inovācijas jomā var būt ievērojami ienākšanas šķēršļi, kas jāpārvar jaunienācējiem. Šie šķēršļi ietver juridiskos ienākšanas šķēršļus (jo īpaši attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām), apjomradītus un tvēruma radītus ietaupījumus, piekļuves tīkliem un infrastruktūrai šķēršļus, kā arī citus stratēģiskus šķēršļus, kas kavē ienākšanu vai paplašināšanos;
 - (iii) *pircēja vara*: uzņēmuma tirgus varu var ierobežot arī pircēju stāvoklis tirgū. Spēcīgu pircēju klātbūtne var palīdzēt atsvērt spēcīga tirgus stāvokļa konstatējumu, ja ir iespējams, ka pircēji centīsies tirgū saglabāt pietiekošu konkurenci;
 - (iv) *atlases procedūra*: Komisijas bažas var izraisīt tādi atbalsta pasākumi, kas ļauj uzņēmumiem, kuri ieņem spēcīgu tirgus stāvokli, ietekmēt atlases procedūru, piemēram, ar to, ka tiem ir tiesības ieteikt uzņēmumus atlases procedūrā vai tie nepamatoti ietekmē pētījumu virzienu tādā veidā, kas nostāda neizdevīgā situācijā alternatīvu virzienu.

iii) Neefektīvu tirgus struktūru saglabāšana

124. Veicot tirgus struktūru analīzi, Komisija vērtēs to, vai atbalsts tiek piešķirts tādos tirgos, kuros ir jaudas pārpalikums, vai izzūdošās industrijās. Taču bažas, visticamāk, neradīs atbalsts augoša tirgus situācijās vai situācijās, kurās valsts atbalsts pētniecībai, izstrādei un inovācijai, iespējams, mainīs nozares vispārējo izaugsmes dinamiku vai tās SEG emisiju pēdu (saskaņā ar paziņojumu par Eiropas zaļo kursu un Eiropas Digitālo stratēģiju), proti, tiks ieviestas jaunas tehnoloģijas nolūkā, piemēram, panākt ražošanas dekarbonizāciju vai digitalizāciju vai arī abas, vienlaikus nepalielinot jaudu.

3.2.5.3.2. Atrāšanās vietas ietekme

125. Jo īpaši tad, ja pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts ir tuvu tirgum, tā rezultātā dažas teritorijas var gūt labumu no labvēlīgākiem apstākļiem attiecībā uz turpmāko ražošanu, jo īpaši salīdzinoši zemāku ražošanas izmaksu dēļ, kas rodas atbalsta dēļ vai

ar atbalsta starpniecību veiktu pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību augstāka līmeņa dēļ. Šā iemesla dēļ uzņēmumi var pārcelties uz šīm teritorijām.

126. Atrašanās vietas ietekme var būt relevanta arī pētniecības un tehnoloģiju infrastruktūrām. Ja atbalsts tiek galvenokārt izmantots, lai piesaistītu infrastruktūru konkrētam reģionam uz cita reģiona rēķina, tas nepalīdzēs veicināt turpmākas pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības Savienībā.
127. Analīzē par paziņojamo individuālo atbalstu Komisija attiecīgi ņems vērā jebkādos pierādījumus par to, ka atbalsta saņēmējs ir apsvēris alternatīvas atrašanās vietas.
128. Līdzīgi, tāds atbalsts, kas tikai izraisa pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību atrašanās vietas maiņu iekšējā tirgū, nemainot projekta būtību, lielumu vai tvērumu, netiks uzskatīts par saderīgu.

3.2.6. *Atbalsta pozitīvās un negatīvās ietekmes izsvēršana*

129. Komisija novērtē, vai konstatētā atbalsta pasākuma negatīvā ietekme uz konkurenci un tirdzniecības apstākļiem ir lielāka nekā plānotā atbalsta pozitīvā ietekme.

3.2.6.1. *Vērā ņemamās pozitīvās ietekmes noteikšana*

130. Starp ekonomikas izaugsmi un investīcijām pētniecībā, izstrādē un inovācijā pastāv korelācija. Pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības palielina produktivitāti un sekmē ekonomikas attīstību. Tādēļ pētniecība, izstrāde un inovācija ir būtiski svarīgs faktors, lai Savienības uzņēmumi varētu nodrošināt ekonomikas attīstību, izstrādājot jaunus produktus, tehnoloģijas, pakalpojumus vai ražošanas procesus vai arī visu iepriekš minēto.
131. Mūsdienu globalizētajā pasaulē investīcijas pētniecībā, izstrādē un inovācijā ir ļoti svarīgas visu ekonomikas nozaru attīstībai, jo tie ir cieši saistīti ar produktivitāti un konkurētspēju.
132. Šajā kontekstā samērošanas pārbaudē Komisija kā pirmo novērtēs atbalsta pozitīvo ietekmi uz atbalstīto saimniecisko darbību, pienācīgi ņemot vērā pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību, kura tiek rosināta ar attiecīgā atbalsta pasākuma palīdzību, vai arī atbalsta pasākuma veicinātā pētniecības, izstrādes un inovācijas projekta lielumu, tvērumu vai īstenošanas tempu.
133. Papildus tam Komisija var novērtēt arī to, vai atbalsts sniedz plašāku pozitīvo ietekmi, kas saistīta ar pētniecību, izstrādi un inovāciju. Ja šāda plašāka pozitīvā ietekme atbilst tam, ko iemieso Savienības rīcībpolitikas, piemēram, paziņojums “EPT — pētniecības un inovācijas jaunā ēra”, Eiropas zaļais kurss, Eiropas Digitālā stratēģija un paziņojums “Jauna Eiropas industriālā stratēģija”, tad ar minētajām Savienības rīcībpolitikām salāgotais pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts ir uzskatāms par tādu, kas sniedz šādu plašāku pozitīvo ietekmi.
134. Komisija atzīst, ka pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību atbalstīšanai un ātrākai pārvēršanai kritiskās tehnoloģijās, kuras pēc to ieviešanas tirgū varētu sekmēt Savienības rūpniecības nozares digitālo pārkārtošanos un Savienības pāreju uz bezoglekļa/mazoglekļa ekonomiku, kā arī uz aprites un nulles piesārņojuma ekonomiku, kurā tiek aizsargāts dabas kapitāls, ir nepieciešamas gan publiskā, gan privātā sektora investīcijas. Komisija labvēlīgi vērtē situācijas, kad dalībvalstu atbalstītās pētniecības,

izstrādes un inovācijas darbības atbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai (ES) 2020/852⁶², kurā ir izklāstīta viena no iespējamajām metodikām, kā apzināt pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības tādu tehnoloģiju, produktu vai citu risinājumu izstrādei, kas nepieciešami vidiski ilgtspējīgu saimniecisko darbību veikšanai.

135. Dalībvalstīm, kuras apsver valsts atbalsta piešķiršanu pētniecībai, izstrādei un inovācijai, ir precīzi jādefinē sasniedzamais mērķis, proti, jāizskaidro, kā ar pasākumu paredzēts sekmēt pētniecību, izstrādi un inovāciju. Pasākumos, ko līdzfinansē Eiropas strukturālie un investīciju fondi, dalībvalstis var pamatoties uz relevantajās darba programmās paustajiem apsvērumiem.
136. Komisija labvēlīgi vērtē atbalsta pasākumus, kuri ir būtiska sastāvdaļa visaptverošā programmā vai rīcības plānā pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību vai pārdomātas specializācijas stratēģiju stimulēšanai un kurus pamato iepriekš veiktu līdzīgu atbalsta pasākumu precīzi izvērtējumi, kas apliecina to iedarbīgumu.
137. Attiecībā uz valsts atbalstu, ko piešķir projektiem vai darbībām, kuras tieši vai netieši finansē arī Savienība, t. i., Komisija, tās izpildaģentūras, kopuzņēmumi, kas izveidoti saskaņā ar Līguma 185. un 187. pantu, vai jebkuras citas īstenošanas struktūras, kurās Savienības finansējums nav tiešā vai netiešā dalībvalstu kontrolē, Komisija uzskatīs, ka saistītā pozitīvā ietekme ir konstatēta.

3.2.6.1.1. Papildu apsvērumi attiecībā uz individuālu atbalstu

138. Lai pierādītu, ka individuālais atbalsts, uz kuru attiecas paziņošanas pienākums ("paziņojamais individuālais atbalsts"), palīdz palielināt pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību līmeni, dalībvalstis var izmantot turpmāk minētos indikatorus kopā ar citiem relevantiem kvantitatīviem vai kvalitatīviem elementiem:
 - a) *projekta lieluma pieaugums*: projekta kopējo izmaksu pieaugums (nesamazinoties atbalsta saņēmēja izdevumiem salīdzinājumā ar situāciju bez atbalsta); to cilvēku skaita pieaugums, kuriem uzdots veikt pētniecības, izstrādes un inovācijas darbības;
 - b) *tvēruma pieaugums*: projekta sagaidāmo nodevumu skaita pieaugums; projekta vērienīguma pieaugums, ko apliecina lielāks iesaistīto partneru skaits; pārrobežu pētniecības, izstrādes un inovācijas darbību pieaugums; lielu zinātnisku vai tehnoloģisku sasniegumu augstāka varbūtība vai lielāks neizdošanās risks (īpaši saistīts ar projekta ilgtermiņa raksturu un neskaidrību par tā rezultātiem);
 - c) *tempa pieaugums*: projekta pabeigšanai nepieciešams mazāk laika salīdzinājumā ar pabeigšanas laiku, kas vajadzīgs, lai to pašu projektu veiktu bez atbalsta;
 - d) *kopējās iztērētās summas pieaugums*: atbalsta saņēmēja pētniecības, izstrādes un inovācijas kopējo tēriņu pieaugums absolūtā izteiksmē vai kā apgrozījuma īpatsvars; izmaiņas projektam atvēlētajā budžetā (bez atbilstoša samazinājuma citiem projektiem piešķirtajos budžetos).
139. Lai secinātu, ka atbalsts palīdz paaugstināt pētniecības, izstrādes un inovācijas līmeni Savienībā, Komisija ņems vērā ne tikai uzņēmuma veiktās pētniecības, izstrādes un inovācijas neto pieaugumu, bet arī atbalsta ieguldījumu kopējo pētniecības, izstrādes un inovācijas tēriņu pieaugumā attiecīgajā nozarē, pārrobežu pētniecības, izstrādes un

⁶² Regula (ES) 2020/852 (2020. gada 18. jūnijs) par regulējuma izveidi ilgtspējīgu ieguldījumu veicināšanai un ar ko groza Regulu (ES) 2019/2088, OV L 198, 22.6.2020., 13. lpp.

inovācijas darbību pieaugumā Savienībā, kā arī Savienības stāvokļa uzlabošanu attiecībā uz pētniecību, izstrādi un inovāciju starptautiskajā kontekstā. Labvēlīgi tiks vērtēti atbalsta pasākumi, attiecībā uz kuriem ir iecerēts publiski pieejams *ex post* izvērtējums par to sniegto pozitīvo ietekmi.

3.2.6.2. Atbalsta pozitīvās un negatīvās ietekmes samērošana

140. Visbeidzot, Komisija konstatēto atbalsta pasākuma negatīvo ietekmi konkurences izkropļojumu ziņā un dalībvalstu savstarpējās tirdzniecības ietekmējuma ziņā (skatīt 3.2.1.–3.2.5. sadaļu) samēros ar plānotā atbalsta pozitīvo ietekmi (skatīt 3.2.6.1. sadaļu) uz saimniecisko darbību attīstību un Savienības ekonomiku vai sabiedrību, vai abām, un secinās, ka atbalsta pasākums ir saderīgs ar iekšējo tirgu tikai tad, ja pozitīvā ietekme atsver negatīvo ietekmi.
141. Gadījumos, kad ierosinātais atbalsta pasākums nespēj pienācīgi un samērīgi novērst skaidri konstatēto tirgus nepilnību, negatīvā kropļojošā ietekme uz konkurenci pārsvarā būs lielāka nekā pasākuma pozitīvā ietekme, tādēļ Komisija, visticamāk, secinās, ka ierosinātais atbalsta pasākums nav saderīgs ar iekšējo tirgu.
142. Noteiktu atbalsta shēmu kategoriju kopējam samēram var noteikt prasību veikt *ex post* izvērtējumu, kā minēts 4. sadaļā. Šādos gadījumos Komisija var ierobežot šo shēmu darbības ilgumu uz periodu līdz četriem gadiem vai mazāk ar iespēju pēc tam paziņot par to darbības ilguma pagarināšanu.

4. IZVĒRTĒŠANA

143. Lai vēl labāk nodrošinātu, ka konkurences un tirdzniecības izkropļojumi ir ierobežoti, Komisija var pieprasīt, lai paziņojamām atbalsta shēmām tiktu piemērots laika ierobežojums un tām tiktu veikts 142. punktā minētais izvērtējums. Jo īpaši būtu jāizvērtē tādas shēmas, kuru radītie iespējamie izkropļojumi ir īpaši lieli, proti, shēmas, kuras varētu būtiski ierobežot konkurenci, ja to īstenošana netiek laikus pārskatīta.
144. Ņemot vērā izvērtējuma mērķus un lai neradītu pārmērīgu slogu dalībvalstīm un mazākiem atbalsta pasākumiem, 143. punktā minētā prasība tiks piemērota tikai atbalsta shēmām ar lielu budžetu un iepriekš nebijušām iezīmēm vai tad, ja tiek prognozētas būtiskas izmaiņas tirgū, tehnoloģijās vai regulējumā. Izvērtējums jāveic no valsts atbalsta piešķirējas iestādes neatkarīgam ekspertam, par pamatu izmantojot Komisijas nodrošinātu vienotu metodiku⁶³, un tas ir jāpublisko. Dalībvalstīm kopā ar relevanto atbalsta shēmu jāpaziņo izvērtējuma plāna projekts, kas būs neatņemama daļa Komisijas veiktajā shēmas novērtējumā.
145. Tādām atbalsta shēmām, uz kurām grupu atbrīvojuma regula neattiecas vienīgi to lielā budžeta dēļ, Komisija saderības novērtējumu veiks, pamatojoties vienīgi uz izvērtējuma plānu.
146. Izvērtējums jāiesniedz Komisijai laikus, lai tā varētu novērtēt atbalsta shēmas iespējamo pagarināšanu, un katrā ziņā pēc shēmas darbības beigām. Precīzs katra izvērtējuma tvērums un kārtība tiks noteikti lēmumā, ar ko apstiprina atbalsta shēmu. Izvērtējuma

⁶³ Skatīt atsevišķo Komisijas dienestu darba dokumentu “*Common methodology for State aid evaluation*”, SWD(2014) 179 final, 28.5.2014.

rezultāti jāņem vērā jebkurā turpmākā atbalsta pasākumā ar līdzīgu mērķi, tostarp 145. punktā minēto atbalsta shēmu pārveidojumos.

5. ZIŅOŠANA UN UZRAUDZĪBA

147. Saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 659/1999⁶⁴ un Komisijas Regulas (EK) Nr. 794/2004⁶⁵ prasībām dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai gada ziņojumi.
148. Dalībvalstīm jāveic visu atbalsta pasākumu sīka uzskaitē. Šādā uzskaitē jābūt ietvertai informācijai, kas nepieciešama, lai konstatētu, ka ir izpildīti nosacījumi attiecībā uz attaisnotajām izmaksām un atbalsta maksimālajām intensitātēm. Minētā uzskaitē jāsiglabā desmit gadus no atbalsta piešķiršanas dienas un jāiesniedz Komisijai pēc pieprasījuma.

6. PIEMĒROJAMĪBA

149. Komisija šajā paziņojumā izklāstītos principus un nostādnes ievēros, lai novērtētu visa tā paziņotā pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta saderību, attiecībā uz kuru tā ir aicināta pieņemt lēmumu pēc [datums tiks norādīts vēlāk]. Nelikumīgs pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsts tiks novērtēts saskaņā ar noteikumiem, kas bija piemērojami dienā, kad atbalsts tika piešķirts.
150. Saskaņā ar Līguma 108. panta 1. punktu Komisija ierosina dalībvalstīm vajadzības gadījumā savas esošās pētniecības, izstrādes un inovācijas atbalsta shēmas grozīt, lai nodrošinātu to atbilstību šīm nostādnēm, ne vēlāk kā [datums tiks norādīts vēlāk].
151. Dalībvalstis tiek aicinātas skaidri un bez atrunām paust savu piekrišanu 150. punktā minētajiem piemērotajiem pasākumiem divu mēnešu laikā no dienas, kurā šīs nostādnes ir publicētas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Ja kāda dalībvalsts nebūs atbildējusi, Komisija uzskatīs, ka attiecīgā dalībvalsts ierosinātajiem pasākumiem nepiekrīt.

7. PĀRSKATĪŠANA

Komisija var jebkurā laikā pieņemt lēmumu šīs nostādnes pārskatīt vai grozīt, ja tas būtu nepieciešams ar konkurences politiku saistītu iemeslu dēļ vai, lai ņemtu vērā citas Savienības rīcībpolitikas un starptautiskās saistības, vai jebkāda cita pamatota iemesla dēļ.

⁶⁴ Padomes Regula (EK) Nr. 659/1999 (1999. gada 22. marts), ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai, OV L 83, 27.3.1999., 1. lpp.

⁶⁵ Komisijas Regula (EK) Nr. 794/2004 (2004. gada 21. aprīlis), ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999, ar kuru nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK Līguma 93. panta piemērošanai, OV L 140, 30.4.2004., 1. lpp.